

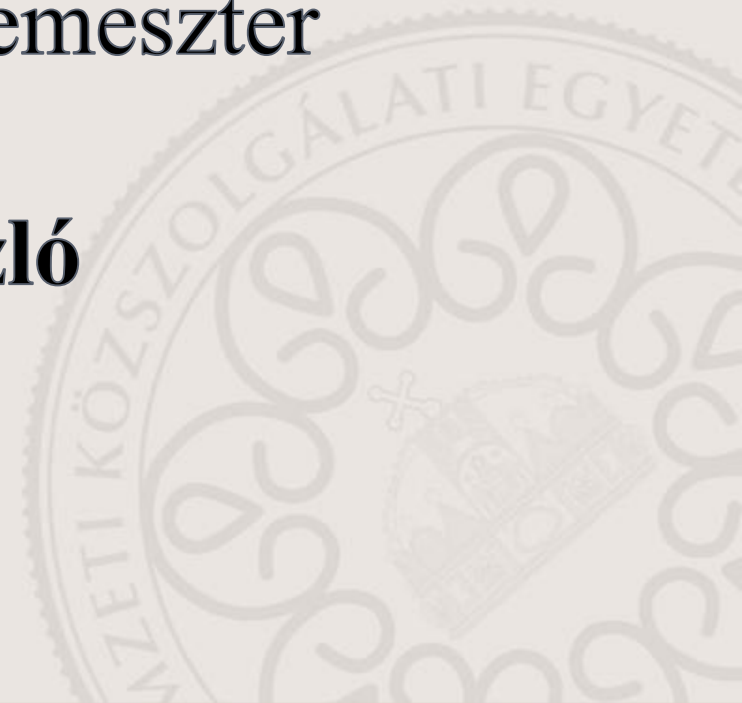

Az Európai Unió intézményrendszere I.

ÁTMA mesterképzés

2019/20. tavaszi szemeszter

Szegedi László

Mit? (célok)

1. Szabadságon, biztonságon és jog érvényesülésén alapuló térség
2. Belső piac
3. Torzításmentes verseny a belső piacon
4. Fenntartható fejlődés
5. Kohézió és szolidaritás
6. Kulturális és nyelvi sokszínűség
7. Monetáris unió
8. Unió külső tevékenységei

Hogyan? (működési elvek)

1. Demokratikus egyenlőség
2. Képviseleti demokrácia
3. Részvételi demokrácia
4. Nemzeti parlamentek szerepe

Mit és hogyan? Egyszerre

1. Egyenlőség
2. Jobbiztonság

UNIÓ CÉLJAI

Célok rendszere

Amszterdami Szerződés óta:

az Európai Unió egy belső határok nélküli, a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló olyan térséget kínál polgárai számára, ahol a személyek szabad mozgásának biztosítása a külső határok ellenőrzésére, a menekültügyre, a bevándorlásra, valamint a bűnmegelőzésre és bűnüldözésre vonatkozó megfelelő intézkedésekkel párosul,

Lisszaboni Szerződés:

a **célkitűzések** a Lisszaboni Szerződéssel az uniós célkitűzések között kaptak helyet

1/ Szabadságon, biztonságon és jog érvényesülésén alapuló térség

- **belső piac integráció** magja, ehhez képest EGK Szerz. még nem tartalmazott rendelkezéseket
- **Egységes Európai Okmány** (pozitív integrációs lépésekkel belső piac megteremtését tűzte ki célként * komoly kockázatokat jelentett bűnüldözés és igazságszolgáltatás szempontjából is – személyek szabad mozgása szorosabb együttműködést feltételezett)

Maastrichti Szerződés (3 pilléres lett integráció):

1. **Európai Közösségeket** magában foglaló első pillér
2. második pillért alkotó **kül- és biztonságpolitika**
3. harmadik pillér, a **bel- és igazságügyi együttműködés**

Szabadságon, biztonságon és jog érvényesülésén alapuló térség

Amszterdami Szerződés (3 pilléres lett integráció):

- harmadik pillér, a **bel- és igazságügyi együttműködés** leszűkítette **csak a büntetőügyekben** folytatott rendőrségi és igazságügyi együttműködés területeit foglalta magában
- bel- és igazságügyi kérdések nagy részét (**menekültügyi és bevándorlási politika, külső és belső határellenőrzés, igazságügyi együttműködés polgári ügyekben**) a **közösségi intézmények hatáskörébe**

Lisszabon Szerződés

- **címben szereplő térséget alkotja EU**
- **eltörli pilléreket**
- átalakult az egyhangúságon alapuló döntéshozatal és az Európai Bíróság hatásköre jobban kiterjedt a volt harmadik pilléres bel-és igazságügyi kérdésekre

Speciálisan kezelt jogterületből „közösségesiesített” lett

2/ Belső piac, mint integráció alapja

- Integráció alapja: **belső piac**
- Mely **tényezők** szempontjából minősül **ez egy(séges) piacnak?**
- **4 termelési tényező** szabad áramlása: áruk, személyek, szolgáltatások, tőke

Fejlődési fokozatok

- **1. lépés: szabadkereskedelmi övezet** (résztvevő államok egymás közt nem alkalmaznak vámokat)
- **2 lépés: vámunió**, ami 1. lépés + egységes vámpolitika 3. államokkal
- **3. lépés: közös piac** (2. lépés + 4 tényező szabad mozgása + közös politika adott területeken (agrár-kereskedelempolitika))
- **4. lépés: belső piac** (megvalósult szabad mozgás 4 tényezőnél határok nélküli piaci térségben)

Fejlődési fokozatok és a mai helyzet

- **GMU (gazdasági és monetáris unió) –** közös pénz használata
- Ma már **pozitív integráció**, amely a Szerződések tilalmi rendelkezései (**korábbi negatív integráció**) mellett előtérbe helyezi a harmonizált szabályoknak másodlagos jogforrásokban

Fejlődési fokozatok és a mai helyzet

- 1985: Váltás tulajdonképpen **Egységes Európai Okmány pozitív integráció** előtérbe helyezésével
- 1993: egyfajta ellenreakcióként megjelenik **szubszidiaritás és arányosság követelménye Maastrichti Szerződéssel**
- **2002: Euró megjelenése** legfontosabb integrációs lépés utóbbi húsz évben +
- 2009-11: Lisszaboni Szerződés (**nemzeti parlamentek megerősített szerepe**) + **GMU**

3/ Versenyszabályok

- **Kizárólagos** uniós hatáskör
- Szervezetileg: **Bizottság és tagállami versenyhatóságok** szoros együttműködés + bírói jogalkalmazás (tagállami bíróságok és EuB)

Klasszikus antitrösztjog részterületei:

- a **versenykorlátozó megállapodások** tilalma (EUMSZ 101. cikk),
- a **gazdasági erőfölénnyel való visszaélés tilalma** (EUMSZ 102. cikk) és
- a koncentrációk ellenőrzése (**fúziókontroll**) (139/2004/EK rendelet)

A tagállamokra vonatkozó szabályok az alábbi területeket érintik:

- a **kereskedelmi** jellegű állami **monopóliumokra** vonatkozó szabályozás (EUMSZ 37. cikk),
- az **állami vállalatokra**, különleges, kizárólagos jogokkal felruházott vállalatokra vonatkozó szabályozás (EUMSZ 106. cikk) és
- az **állami támogatások tilalma** (EUMSZ 107–109. cikkek).

4/ Fenntartható fejlődés

- EUSz. 3. cikk (3) bek.:...olyan kiegyensúlyozott gazdasági növekedésen, árstabilitáson és magas versenyképességű, teljes foglalkoztatottságot és társadalmi haladást célul kitűző szociális piacgazdaságon alapul, amely a környezet minőségének magas fokú védelmével és javításával párosul. Az Unió elősegíti a tudományos és műszaki haladást is
- foglalkoztatáspolitikai és szociálpolitikai csak **kiegészítő uniós szabályozási hatáskörök**
- **Stratégiákban** jelenik meg hangsúlyosan (lisszaboni stratégia, ma: EU2020)

5/ Kohéziós politika

- EUSz. 3. cikk (3) bek.: Az EU célkitűzése előmozdítani a gazdasági, a társadalmi és a területi kohéziót, valamint a tagállamok közötti szolidaritást.
- **Európai Regionális Fejlesztési Alap** (innovációra és kutatásra, a digitalizációra, a kis- és középvállalatok (kkv-k) támogatására),
- **Európai Szociális Alap** (Európai Unióban elérhető foglalkoztatási és oktatási lehetőségek fejlesztésére),
- **Kohéziós Alap** (transzeurópai közlekedési hálózatok, infrastrukturális projektek támogatás),
- **Európai Unió Szolidaritási Alapja** (természeti katasztrófák esetén segítséget nyújtson, ezzel az európai szolidaritást kifejezésre juttassa)

6/ Nyelvi és kulturális sokszínűség

- EUSz. 3. cikk (3) bek.: Európai Unió tiszteletben tartja saját kulturális és nyelvi sokféleségét, továbbá biztosítja Európa kulturális örökségének megőrzését és további gyarapítását.
- **kiegészítő** hatáskör ez is
- OMC kiemelt szerepe
- Összehangolt munkatervek + tagállamok közötti kormányközi kezdeményezésből vált uniós kezdeményezéssé
- Nyelvi sokszínűséget támogató programokkal is kiegészül

7/ Monetáris unió

- EUSz. 3. cikk (4) bek.: Unió egy gazdasági és monetáris uniót hoz létre, amelynek pénzneme az euro.
- **kizárólagos és koordinációs** hatáskörök (€-zóna tagságtól függ)
- **Maastrichttől kezdve GMU (gazdasági és monetáris unió)** – közös pénz használata, majd 2008 válság problémáit (**Stabilitási és Növekedési Paktum** elfogadása - költségvetési politikái összehangolása, a túlzott költségvetési hiány korrekcióját, illetve a túlzottan magas államadósság-teher csökkentése) – maastrichti kritériumok „utólagos” kikényszerítése
- Európai szemeszter, bankunió (fiskális unió), független költségvetési tanács terve

8/ Külügyi tevékenysége

- EUSz. 3. cikk (5) bek.: A világ többi részéhez fűződő kapcsolataiban az Unió védelmezi és érvényre juttatja értékeit és érdekeit, és hozzájárul polgárainak védelméhez. Hozzájárul a békéhez, a biztonsághoz, a Föld fenntartható fejlődéséhez, a népek közötti szolidaritáshoz és kölcsönös tisztelethez, a szabad és tisztességes kereskedelemhez, a szegénység felszámolásához és az emberi jogok, különösen pedig a gyermekek jogainak védelméhez, továbbá a nemzetközi jog szigorú betartásához és fejlesztéséhez, így különösen az Egyesült Nemzetek Alapokmányában foglalt alapelvek tiszteletben tartásához.
- elsősorban **Európai Tanács** és **Tanács** szerepe (kormányközi jellegzetességek)
- Európai Uniót pedig e kérdésekben az **Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselője** képviseli nemzetközi szinten (de szupranacionális működés is)
- **Európai Külügyi Szolgálat**
  - Lisszaboni Szerződés hozta be
  - közös kül- és biztonságpolitika irányításához és az EU külső tevékenységei közötti összhang biztosításához:
    1. közös biztonság- és védelempolitika **munkaprogram kialakítása,**
    2. a közös biztonság- és védelempolitikához kötődő **tanácsi munkacsoportok/bizottság elnöklése,**
    3. diplomáciai szolgálatokkal való együttműködés (Tanács Főtitkársága, valamint a Bizottság megfelelő szervezeti egységeinek tisztviselőiből, továbbá a nemzeti diplomáciai szolgálatok által kirendelt személyzetből áll)

HATÁSKÖRÖK

Szabályozási hatáskörök megoszlása EU/tagállamok közt

Kizárólagos uniós hatáskörök

Csak az EU szabályozhatja e területeket (bizonyos kivételekkel)

szabályozási területek: vámunió, a **belső piac** működéséhez szükséges **versenyszabályok** megállapítása, a **monetáris politika** azon tagállamok tekintetében, amelyek hivatalos pénzneme az euró, a **tengeri biológiai erőforrások megőrzése a közös halászati politika** keretében, közös **kereskedelempolitika** + bizonyos nemzetközi megállapodások kötése

Megosztott hatáskörök területei

EU és tagállamok **is** fogadhatnak el ezeken a területeken kötelező jogi aktusokat DE: tagállamok csak akkor és annyiban, amennyiben az EU **nem gyakorolta** e hatáskörét/ **lemondott** annak gyakorlásáról

szabályozási területek: **belső piac**, a szociálpolitikának a szerződésben meghatározott vonatkozásai, gazdasági, társadalmi és területi **kohézió**, **mezőgazdaság** és halászat (kivéve a tengeri biológiai erőforrások megőrzését), **környezetvédelem**, **fogyasztóvédelem**, **közlekedés**, **transzeurópai hálózatok**, **energiaügy**

Támogató, összehangoló, kiegészítő uniós hatáskörök

a tagállamok intézkedéseit támogató, összehangoló vagy kiegészítő intézkedések megtételére

szabályozási területek: az emberi **egészség védelme** és javítása, **ipar**, **kultúra**, **idegenforgalom**, **oktatás**, **szakképzés**, **ifjúság** és sport, polgári védelem, **igazgatási együttműködés**, azon tagállamok gazdaságpolitikája, amelyek nem tartoznak az euró-zónához, foglalkoztatás- és szociálpolitika

További hatáskörök

Speciális összehangolt hatáskörök

a tagállamok gazdaságpolitikája, foglalkoztatáspolitikája, szociálpolitikája

- Tanács **iránymutatásokat** fogad el + speciális kezdeményezési jog

Speciális KKBP-ra vonatkozó hatáskörök

a tagállamok kormányközi együttműködésének jellemzőivel bíró terület máig

- Tanács **határozatok** fogad el + EP és EuB eltérő szerepe

Kiegészítő hatáskör (EUMSz. 352. cikk)

a Szerződésekben meghatározott politikák keretében az Unió fellépése bizonyul szükségesnek ahhoz, hogy a Szerződésekben foglalt célkitűzések valamelyike megvalósuljon, és a Szerződések **nem biztosítják a szükséges hatáskört**, a **Tanács** a Bizottság javaslata alapján és az Európai Parlament egyetértését követően, elfogadja a megfelelő rendelkezéseket. **Egyhangúság Tanácsban**

További hatáskörök

Beleértett hatáskörök (implied powers)

- EUB esetjogában merült fel

- olyan esetekben kerülhet szóba, ha a Szerződésekben fellelhető **egyik szubsztantív hatáskörből** kell következtetést levonni az adott eljárás **jogszerűségének alátámasztására**

NEMZETKÖZI SZERZŐDÉSEK MEGKÖTÉSÉNEK LEHETŐSÉGE:

Külső hatáskörök

- EUB esetjogában merült fel

- Európai Bíróság gyakorlatából leszűrhetjük azt a következtetést, hogy ha egy adott célkitűzés alapján az Uniónak **belső (azaz Unión belüli) szabályozásra** van lehetősége, úgy az ehhez kapcsolódó **külső jogviszonyokban is jogosult eljárni**, adott esetben nemzetközi szerződést kötni (ERTA ügy)

Osztott hatáskörök (NEM MEGOSZTOTT)

Ha a megkötendő nemzetközi szerződésben vannak olyan elemek, **amik kizárólagos tagállami hatáskörbe**, míg más kérdések **kizárólag uniós hatáskörbe tartoznak**, a kérdések önállóan viszont **külön egyezményekkel nem rendezhetők**, úgy osztott hatáskör alapján **szerződő félként mind az Unió, mind a tagállam eljár**, melynek eredményeként **vegyes egyezmények** (mixed agreements) jönnek létre.

ELVEK ÉS ÉRTÉKEK

Általános jellemzés

- **Emberi méltóság tiszteletben tartása, szabadság, demokrácia, egyenlőség, jogállamiság, és emberi jogok tiszteletben tartása**
- Gyakorlati érvényesülés:
  - **EuB esetjogában** kidolgozottak és hivatkozhatóak is emiatt
  - **Kereset jogalapja** megsemmisítési eljárásban
  - **Mulasztási per alapja**
  - **Tagállam magatartásának** kifogásolása esetén
  - **Deliktuális felelősség** alapja
- LSz. 2 kapott normatív tartalmat: **egyenlőség és jogbiztonság**
- Emellett **kötelezettségek** az értékklauzula alapján (EUSz. **7. cikk**)
  - Tagállamoknak és csatlakozni kívánó államoknak is orientáló
  - Megelőző és szankcionáló mechanizmussal – Európai Tanács egyhangú döntése végső soron EUSz. 2 cikke szerinti értékek megsértéséről

1/ Egyenlőség

- Hasonló helyzetben lévő személyek tilos különbözőképpen kezelni (kiv. **objektív kritériumok** alapján megalapozott)
- És **szükséges és arányos** legyen
- Adott jellemzők alapján **tilos** (nem, faj, etnikai származás...)

- Speciális jogterületek ahol megjelenik
  - Munkajog és foglalkoztatás
  - Mezőgazdaság és KAP esetén Uniós belüli termelők és fogyasztók között
  - Szolgáltatásnyújtás tekintetében is...

DEMOKRATIKUS MŰKÖDÉS ELVEI

1/ Demokratikus egyenlőség

- **Demokratikus deficit** alapvető probléma Unió működése során
- **Képviselet szereplői:** Bizottság (Uniót) EP (polgárokat) Tanács (tagállamokat)
- EUSz: „EU és intézményei tiszteletben tartják a **polgárok egyenjogúságát** és eljárásaik során minden polgárt **egyenlő figyelemben** részesítenek + A Szerződés biztosítja a **tagállamok egyenjogúságát is**”
- Intézményen belül: EP (többségi)/Tanácson belüli (minősített többségi egyhangúság helyett) döntéshozatal
- Intézmények között: EP szerepének felértékelődése döntéshozatalban Tanáccsal szemben, de **inkább képviseleti demokrácia**

Intézményen belül

Tanács

- főszabályként a **minősített többségi** döntéshozatal
- a minősített többséghez a **Tanács tagjai legalább 55%-ának a szavazata szükséges, akik az Unió népességének legalább 65%-át kiteszik;**
  - ha a Tanács nem a Bizottságnak vagy az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének a javaslata alapján jár el, a minősített többséghez a Tanács tagjai legalább **72%-ának a szavazata szükséges, akik egyben az Unió népességének legalább 65%-át kitevő tagállamokat képviselik.**

Az **egyszerű többséget** igénylő jogi aktusok elfogadásakor a Tanács tagjainak többségével jár el (főként **eljárási kérdésekben**) + **egyhangúságot** igénylő jogi aktusai elfogadásának **nem akadályozza a jelen lévő vagy képviselt tagok tartózkodása**

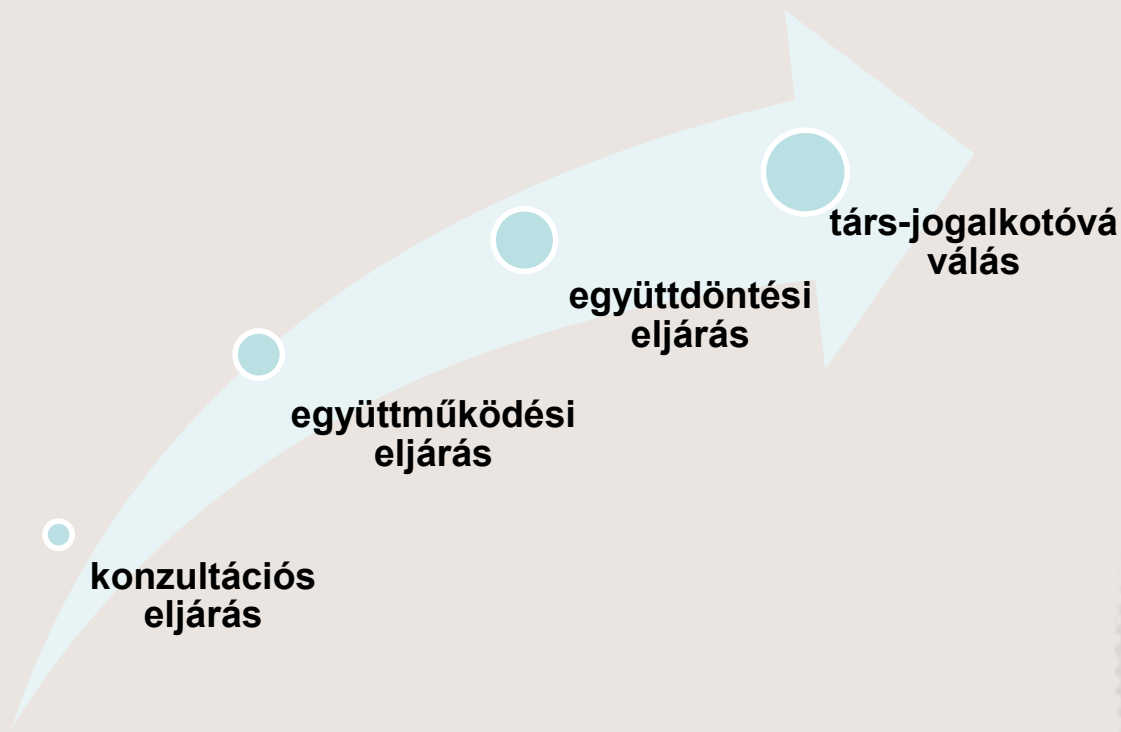
EP

- **rendes** ülésszak (ezen belül legalább havi rendszerességgel tart négynapos plenáris ülést Strasbourgban + további rövidebb plenáris ülések és rész-, valamint szakbizottsági ülések) + kérelemre **rendkívüli ülésszakot** tarthat
- **Egyszerű többségi döntéshozatal,** határozatképesség 1/3

Intézmények között

Társ-jogalkotóvá válás

- Közgyűlés eredetileg
- Költségvetési ellenőrzési szerepkör megerősítése
- 1979-től közvetlen választás
- Együtműködési
- Majd együttdöntési eljárások kiterjesztése egyre több területre
- Lisszaboni szerződéssel általános társ-jogalkotó

2/ Képviseleti demokrácia

- EUSz. 10. cikk (1) bek.: „Az EUSZ kimondja azt is, hogy az Európai Unió működése a **képviseleti demokrácián** alapul”
- Intézmények között: **EP szerepének felértékelődése** döntéshozatalban Tanáccsal szemben + 79-től **EP közvetlen megválasztás és a transznacionális pártok** kialakulása
- Legutóbbi változtatás pártokat érintette: **csúcsjelölti rendszer** – **pártok láthatóságát növelte**
- **Nyilvánosság** követelménye: EP és Tanács adott üléseire is kiterjed

3/ Részvételi demokrácia

- EUSz. 10. cikk (3) bek.: „Az Európai Unióban minden polgárnak joga van ahhoz, hogy részt vegyen az Unió demokratikus életében”
- 1. **Petíciós jog** (történelmileg uralkodóhoz, majd parlamentekhez, így uniós szinten: EP)
- 2. **Panaszjog** (Európai Ombudsmanhoz)
- 3. **Európai polgári kezdeményezés** (jogalkotásra való ráhatás)
- 4. **Lobbyi tevékenység és annak szabályozottsága**
  - szabályozottság alacsony szintje
  - EGSZB szerepe (duplikálás?)

Petíciós jog

Jellemzői

- Ki?

uniós polgárság egyik részjogosítványa is +
lakóhellyel/székhellyel rendelkező személy is

- Mihez?

Unió tevékenységi területére tartozó ügyben, amely közvetlenül érinti, közérdeklődésre is számot tart

- Ki jár el?

EP Petíciós Bizottsága, de át is adhatja másik szakbizottságnak
részletes kivizsgálásra

Európai Ombudsman

Jellemzői

- EP által megválasztott Ombudsman vizsgálja ki (fenti jogosulti körtől származó) hivatali visszásságokkal kapcsolatos panaszokat (EU intézményei/szervei ellen) **KIVÉVE: BÍRÓSÁGI** eljárás tárgya
- EP mandátumához igazodik, de megújítható mandátuma
- **SZÉLES VIZSGÁLATI** jogkörök
- Békítés eszköze és **JELENTÉSTÉTEL** EP-nek
- Hivatali apparátus szolgálja ki: Strasbourgban található székhelye

4/ Nemzeti parlamentek szerepe

EUSz. 12. cikke és 2 jegyzőkönyv

1. részt vesznek a **Szerződések felülvizsgálati eljárásaiban;**
2. tájékoztatást kapnak az **uniós jogalkotási aktusok tervezeteiről;**
3. részt vesznek a szabadság, biztonság és a jog érvényesülésén alapuló térséghez kapcsolódó **uniós politikák értékelésében, az Europol politikai ellenőrzésében, az Eurojust tevékenységének értékelésében; (volt 3. pillér, de KKBP!)**
4. értesítést kapnak az Unióhoz való **csatlakozási kérelmek benyújtásáról;**
5. részt vesznek a **nemzeti parlamentek közötti és az Európai Parlammal folytatott parlamentközi együttműködésben**

4/ Fellepés uniós jogszabályok tervezeteivel szemben

	Sárgalapos eljárás	Narancssárga lapos eljárás
Támogatási arány tagállami parlamentektől szubszidiaritás megsértését illetően	1/3, illetve 1/4 a szabadság, a biztonság és a jog érvényesülésén alapuló térségre vonatkozó jogalkotási aktusok tervezete esetén	egyszerű többség
Előterjesztője tervezetnek	Bizottság	Bizottság
Következmény	felülvizsgálat	felülvizsgálat
Válaszlépés	Bizottság, illetve adott esetben – amennyiben a jogalkotási aktus tervezete tőlük származik – a tagállamok csoportja, az Európai Parlament, a Bíróság, az EKB a tervezetet fenntarthatja, módosíthatja vagy visszavonhatja	E felülvizsgálatot követően a Bizottság a javaslatot fenntarthatja, módosíthatja vagy visszavonhatja.

EURÓPAI UNIÓ ÉS A TAGSÁG

Csatlakozási feltételek

- „madridi többlettel kiegészült koppenhágai kritériumok” :
- a) a demokráciát, a jogállamiság és az emberi jogok érvényesülését, valamint a kisebbségi jogok tiszteletben tartását és védelmét garantáló **stabil intézmények**;
- b) **működő piacgazdaság** és képesség az Unión belüli versenyviszonyokkal és piaci erőkkel való megbirkózásra;
- c) a tagságból eredő kötelezettségek – többek között a politikai, gazdasági és monetáris unió céljai – **felvállalásának és hatékony végrehajtásának** képessége.
- d) a tagjelölt országnak képesnek kell lennie az **uniós jogszabályok alkalmazására, valamint az uniós jog nemzeti jogba – a megfelelő igazgatási és igazságszolgáltatási struktúrákon keresztül – történő átültetése hatékony végrehajtásának biztosítására.**

Tagság felfüggesztése és megszüntetése

- 1) **Felfüggesztésre** külön rendelkezések nem vonatkoznak Szerződésekből (max. szankcióként elképzelhető – ld. 7. cikk szerinti eljárás)
  - 2) **Megszüntetése tagságnak - kilépés** (EUSz. 50. cikk)
    - LSz. Újdonsága, amely tagállami alkotmányos követelményeivel összhangban lehetséges
    - Európai Tanácsnak bejelentés, **Tanács főszerepe főtárgyaló kijelölésében és megállapodás megkötésében**, de Bizottság és EP bevonása is megvan
    - **2 éves határidő** bejelentéstől (utána államra Szerződések nem alkalmazhatóak)
- Kizárás és EU megszűnése** max. nemzetközi jog szabályai irányadóak

Az EU intézményei

Az Európai Unió intézményei az EUMSZ 13. cikke alapján a következők **(taxatív felsorolás)**:

1. **Európai Parlament;**
2. **Európai Tanács;**
3. **Tanács;**
4. **Európai Bizottság;**
5. **Európai Unió Bírósága;**
6. **Európai Számvevőszék;**
7. **Európai Központi Bank** (a Központi Bankok Európai Rendszerének részeként)

+ tanácsadó szervek: a **Gazdasági és Szociális Bizottság (GSZB)**, valamint a **Régiók Bizottsága**.

+ külön bank **Európai Beruházási Bank**

+ Szerződéseken kívüli szervek: **EU ügynökségei**

Kormányköziség/ Szupranacionlistás

- **Szervezeti felépítés/működés** tekintetében miben érhetőek tetten **kormányközi együttműködés és/vagy szupranacionális működés jellemzői**

Jellemzők összevetése

Kormányköziség

- nemzetállami érdekek becsatornázása
- azonos súlyú szuverén államok szavazata (konszenzus) egyhangúság elvén
- nemzetállami szint túlsúlya
- dönt kötelező szabály utólagos elismeréséről
- visszahívható tisztviselők

Szupranacionlítás

- nemzetállami szinttől elkülönülő érdekek érvényre juttatása, szuverenitás részben v. feladása
- többségi döntéshozatal elve
- nemzetállami szinttől való függetlenítés
- egyénekre kötelező szabályokat alkothat
- visszahívhatatlan tisztviselők

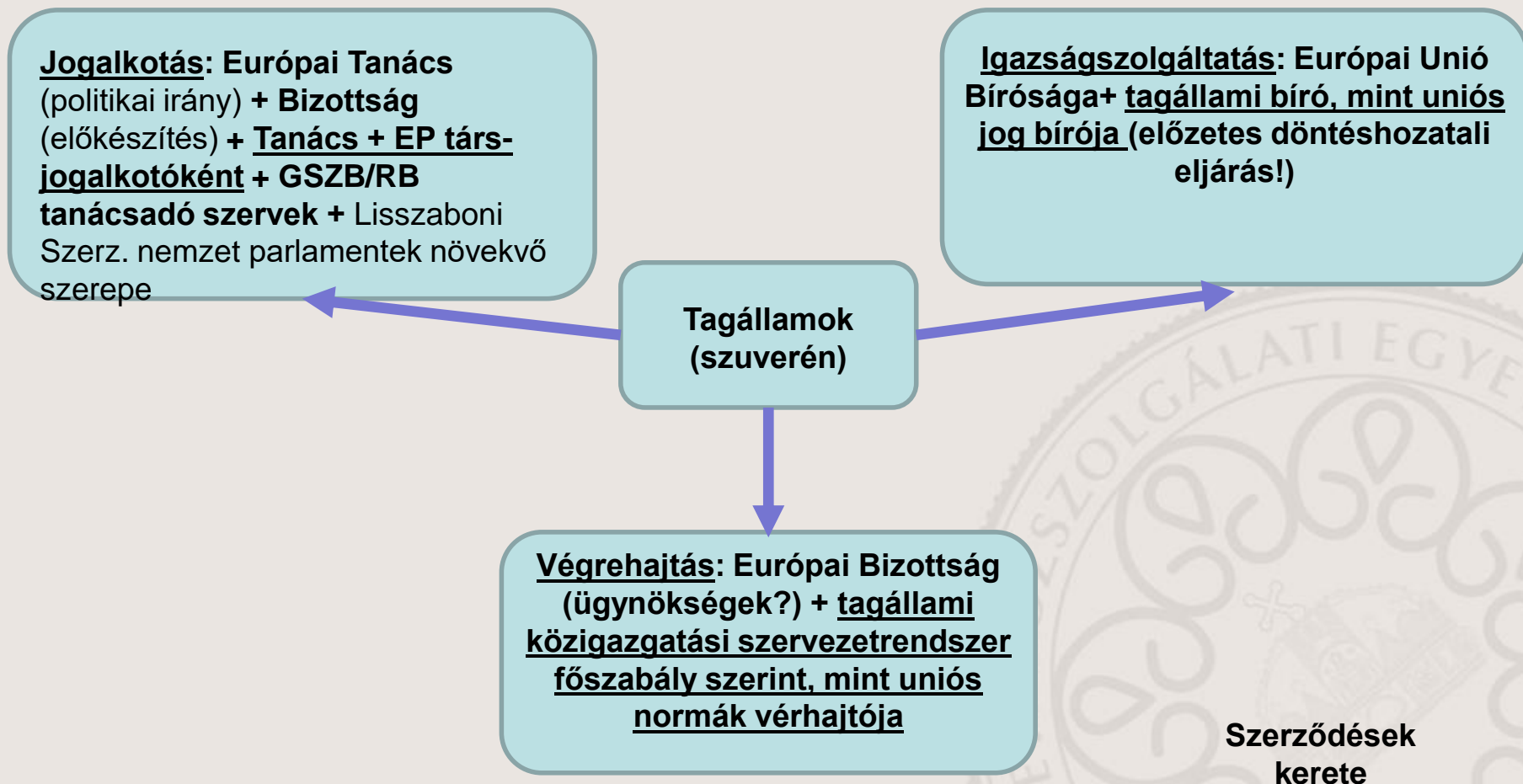

Intézmények és funkcióik

- **Tagállamok kormányközi együttműködésének és az egyes tagállamok feletti szupranacionális működésnek jegyei is felfedezhetőek intézményeknél**
- **Intézmények és funkcióik:**
  - **Európai Tanács:** EU **legfőbb politikai döntéshozó szerve**, a fejlődéshez szükséges ösztönzést, és meghatározza annak általános politikai irányait
  - **„Jogalkotói háromszög”** tagjai: a jogalkotást kezdeményező szupranacionális **Európai Bizottság (Bizottság)**, a kormányközi jellegű fő jogalkotó **Európai Unió Tanácsa (Tanács)** és a szupranacionális társ-jogalkotóként működő **Európai Parlament (EP)**
  - Szupranacionális jellegű intézmény a pénzügyi ellenőrzésért felelős **Európai Számvevőszék**, az uniós jog egységes alkalmazásáért és értelmezéséért felelős **Európai Unió Bírósága (EuB)**, monetáris együttműködésért felelős **Európai Központi Bank (EKB)**
- **Intézményeken túli szereplők és funkcióik:**
  - Egyéb szervek és hivatalok: az EP-t, a Tanácsot és a Bizottságot tanácsadói minőségben segíti a **Gazdasági és Szociális Bizottság (GSZB)**, valamint a **Régiók Bizottsága**. A belső piac optimális fejlődéséhez biztosít pénzügyi forrást az **Európai Beruházási Bank**. Növekvő szereppel bírnak EU jogának végrehajtásában annak **ügynökségei**.

Hatalmi ágak és az EU

EU működésének jellemzői

Többszintű kormányzás:

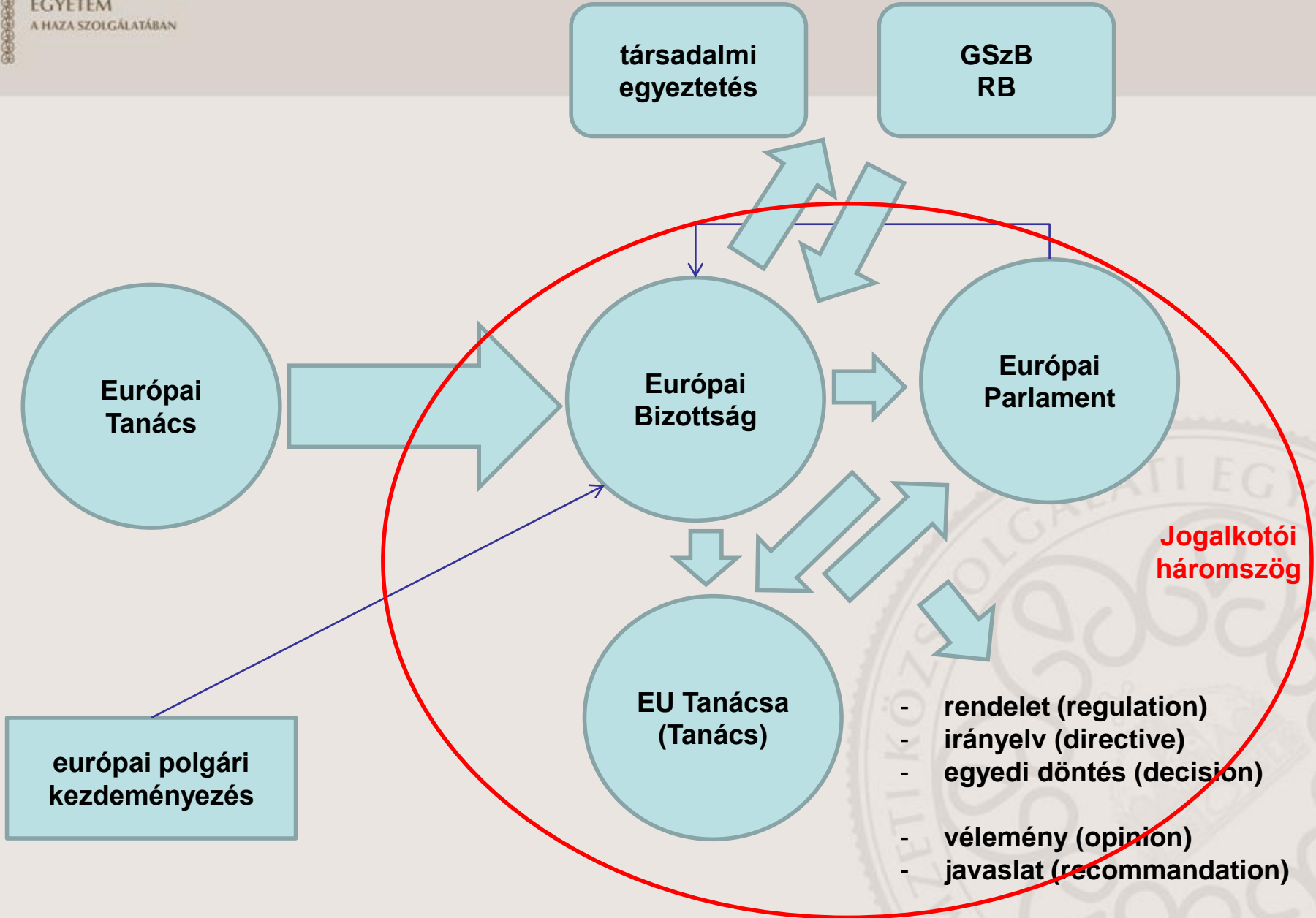
- „A **többszintű kormányzás** az Uniónak, a tagállamoknak, valamint a regionális és helyi önkormányzatoknak a **szubszidiaritás** és **arányosság** elvein és a partnerségen alapuló olyan összehangolt cselekvéseként értelmezhető, amely funkcionális és intézményesített együttműködésben valósul meg, célja az Európai Unió politikáinak kidolgozása és végrehajtása”

+ A **szubszidiaritás** elve azt jelenti, hogy azokon a területeken, amelyek **nem tartoznak az Unió kizárólagos hatáskörébe**, az Unió csak akkor és annyiban jár el, amikor és amennyiben a tervezett intézkedés céljait a tagállamok sem központi, sem regionális vagy helyi szinten nem tudják kielégítően megvalósítani, így azok a tervezett intézkedés terjedelme vagy hatása miatt az Unió szintjén jobban megvalósíthatók.

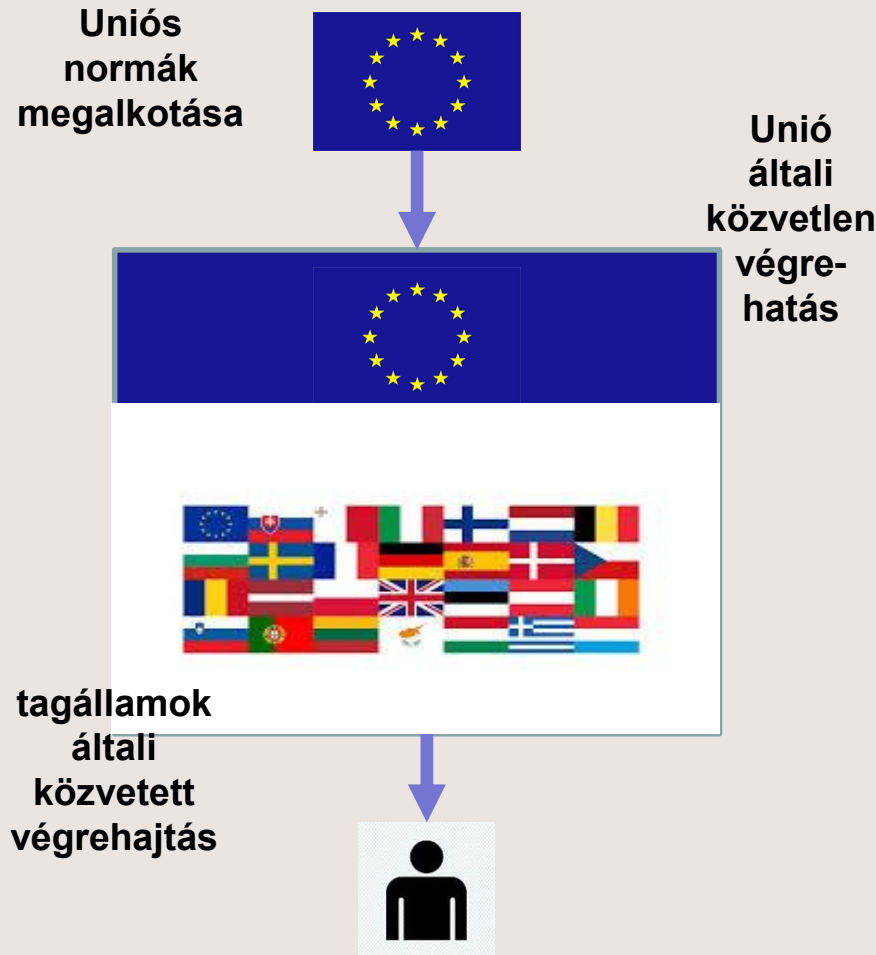
Az **arányosság** elvének megfelelően pedig az Unió intézkedése sem tartalmilag, sem formailag nem terjeszkedhet túl azon, ami a Szerződések célkitűzéseinek eléréséhez szükséges.

Közvetett végrehajtás

- Legtöbb EU intézmény **jogalkotáshoz kötődik**, EU jog **végrehajtásáért** máig elsősorban a tagállamok (azok jogalkalmazói) felelősek – **közvetett végrehajtás elsődlegessége**

Közvetett vs. közvetlen végrehajtás

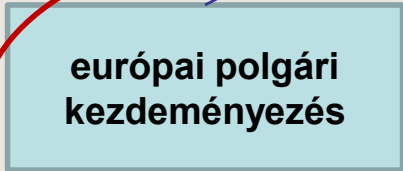
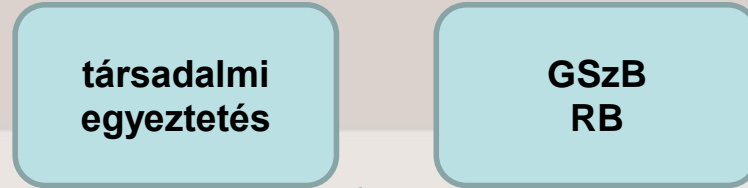

- Közvetlen végrehajtás térnyerése napjainkban
- **Közvetlen jogviszony** uniós polgár és uniós (végrehajtó) szervek között
- (1) Milyen **személyzet**,
- (2) milyen **szervezeti** keretek között,
- (3) milyen **jogvédelmi garanciák** mentén feleljen a közvetlen végrehajtásért?

Jogalkotás és tanácsadói funkció az EU működése során

**Jogalkotói
háromszög**

- rendelet (regulation)
- irányelv (directive)
- egyedi döntés (decision)

- vélemény (opinion)
- javaslat (recommandation)

Európai polgári kezdeményezés

Nem intézmény, de Lisszaboni Szerződés egyik jelentős újítása, amely **befolyással lehet jogalkotásra**

Meghatározás:

- **Kezdeményezéssel jogalkotási javaslat előterjesztésére** kéri az Európai Bizottságot olyan ügyekben, amelyekkel kapcsolatban az **Unió hatáskörébe tartozik**

Formai követelmények:

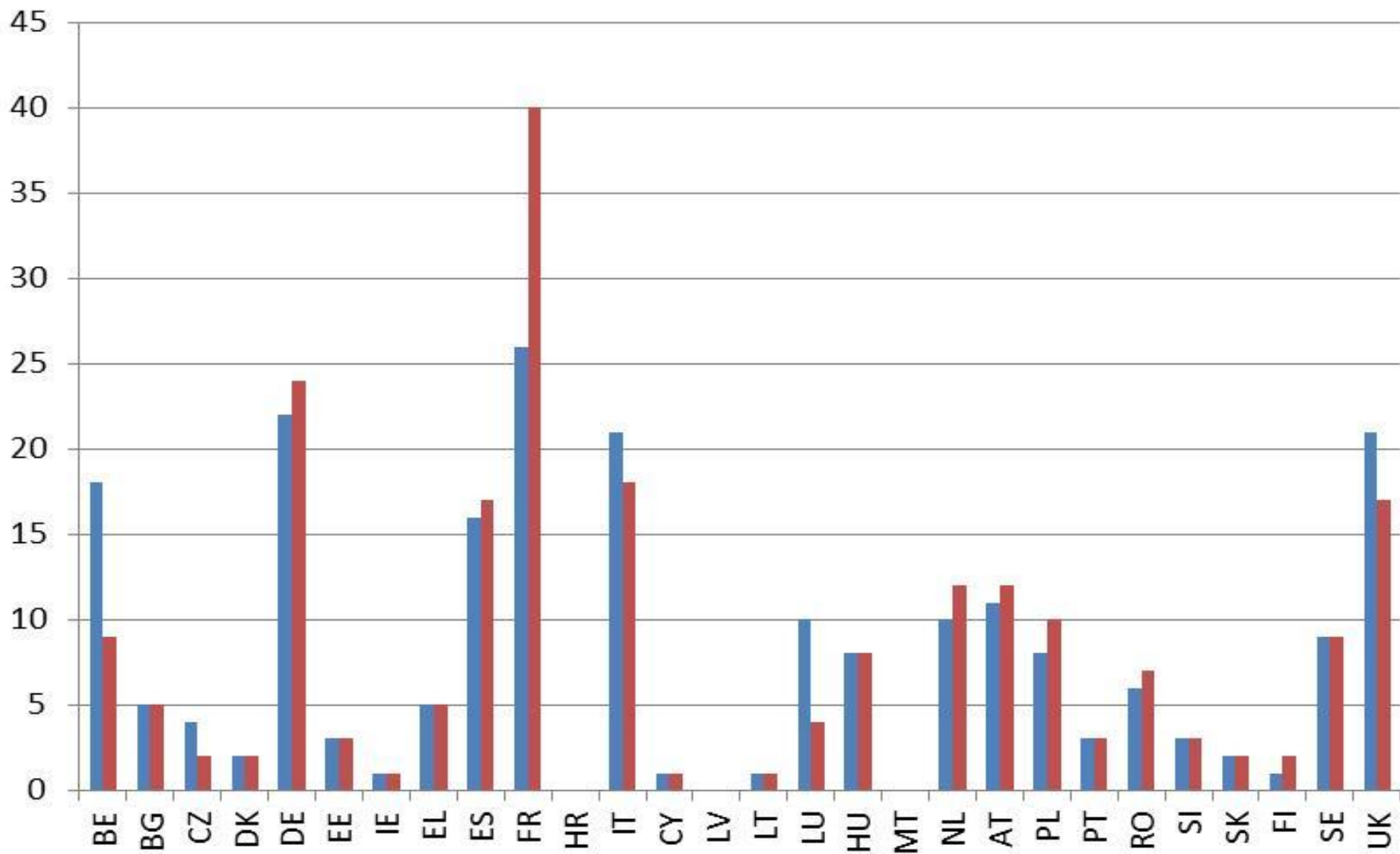
- a 28 uniós tagország közül legalább **7-ből származó, legkevesebb 1 millió uniós polgárnak kell támogatnia**
- kezdeményezés indításához a polgároknak ún. **polgári bizottságot kell létrehozniuk**, amely legalább 7 olyan uniós polgárból áll, akik állandó lakóhelyük szerint legalább 7 különböző tagállamot képviselnek + **elérték az európai parlamenti választásokon való részvételre jogosító életkort**
- Nyilvántartásba vétel **online módon** + **1 év aláírások összegyűjtésére**

Aláírások összegyűjtése után:

- 1/ **Bizottság előtt ismertetik felvetéseket szervezők**
- 2/ Európai Parlamentben szervezett **közmeghallgatáson** ismertetik felvetést
- 3/ **Bizottság hivatalos válasza** válaszlépésekről (azok elutasításáról)

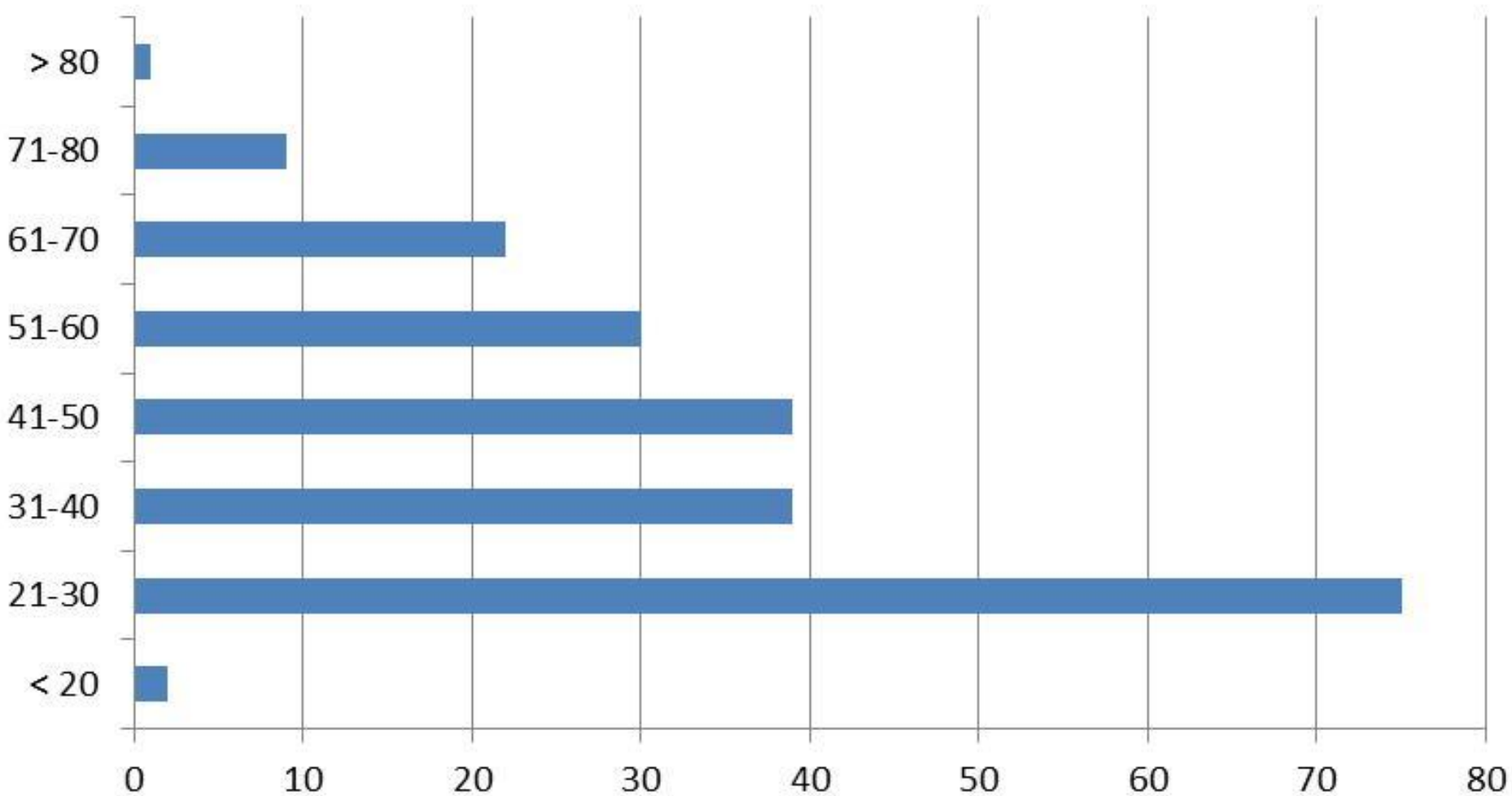
Számok tükrében

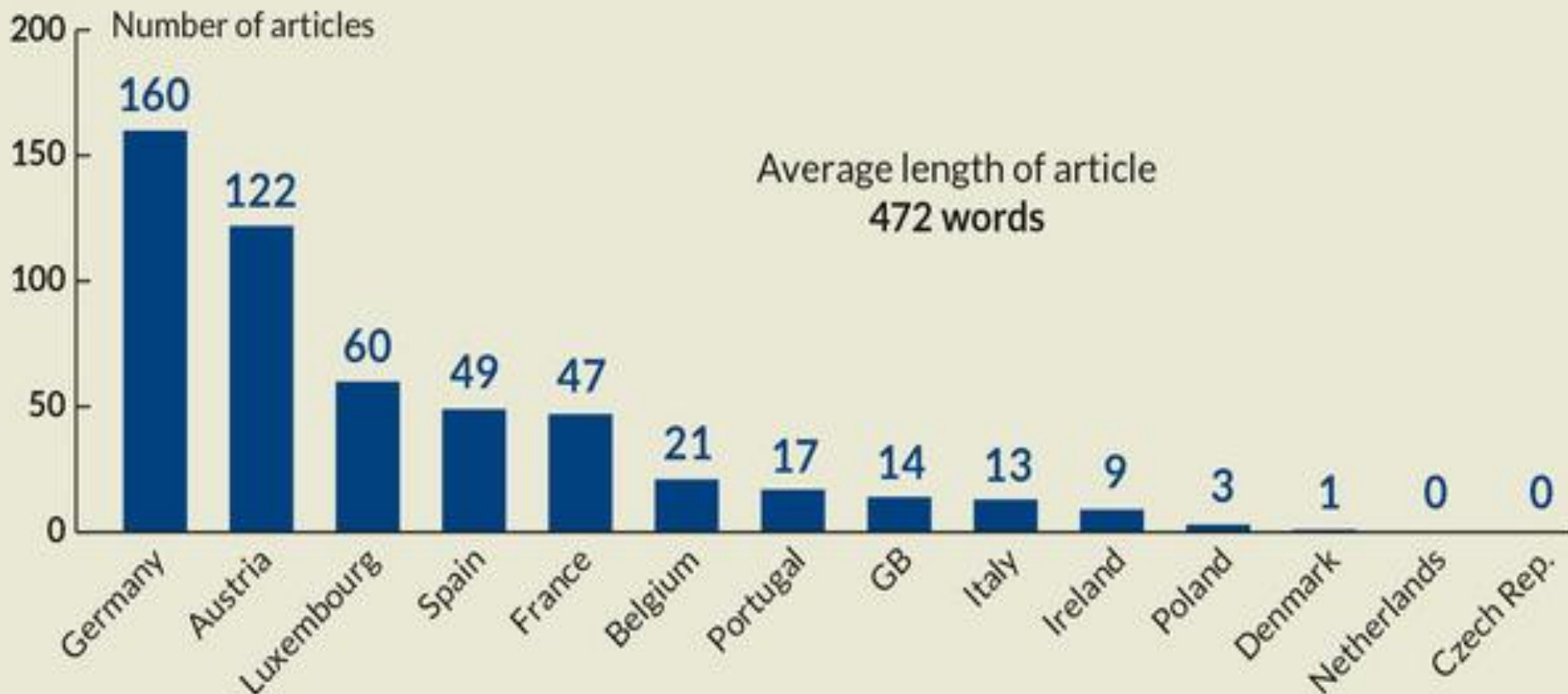
Számok tükrében

Age

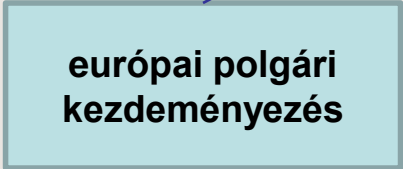
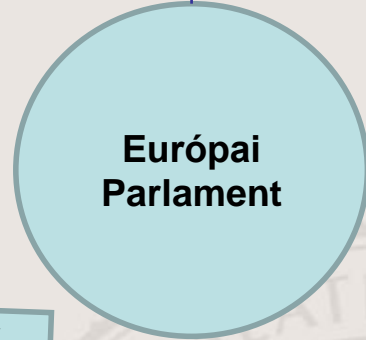
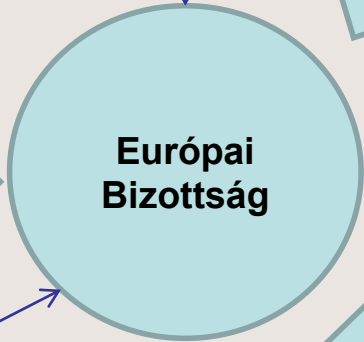
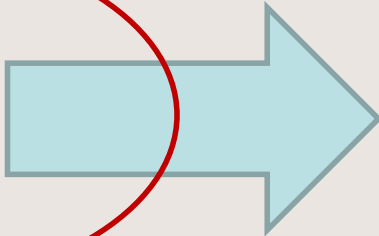
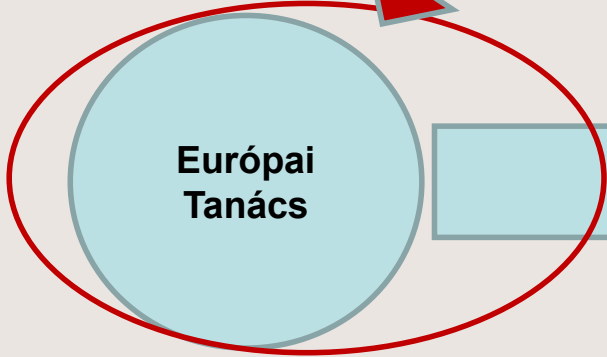

Számok tükrében

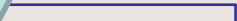
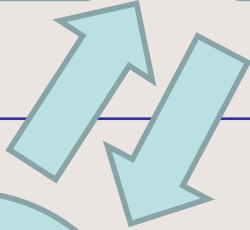
Media Coverage by Country (2011-2017)

Basis: 84 print and online media sources from 14 EU member states, analysis period from 2011 to 2017.

- rendelet (regulation)
- irányelv (directive)
- egyedi döntés (decision)

- vélemény (opinion)
- javaslat (recommandation)

Európai Tanács

Szervezeti felépítés és történet

- Integráció előrehaladtával intézményesült **csúcstalálkozók**
- Ezen a néven ilyen csúcstalálkozót **1974-ben rendeztek**, de csak Lisszaboni szerződéssel vált **EU külön intézményévé**
- *Tagjai*: tagállamok **állam- és kormányfői** + az Európai Tanács **állandó elnöke** + a **Bizottság elnöke** + (EU külügyi és biztonságpolitikai főképviselője)
- *Működés szervezése*: **állandó elnök** szerepe + **Állandó Ügyek Tanácsa**

Európai Tanács

Feladat- és hatáskörök:

- Dönt a **szerződésmódosítási kormányközi konferenciák összehívásáról + módosításáról**
- Dönt az **intézményi változásokról, létszámkeretéről** (Európai Parlament + Bizottság létszáma, Bizottság rotációs rendszere)
- Dönt az **új tagállamok felvételéről**, valamint a **kilépését** az Európai Tanácsnak jelző tagállammal a kilépési tárgyalásokat az Európai Tanács által adott iránymutatások alapján folytatják le
- **Következtetéseket** fogad el az Unió **foglalkoztatottsági helyzetéről**, kialakítja a tagállamok és az Unió **gazdaságpolitikájára vonatkozó iránymutatásokról** következtetését
- Dönt annak megállapításáról, ha egy tagállam az **Unió alapértékeit súlyosan és tartósan megsérti**
- Meghatározza a **közös kül- és biztonságpolitika stratégiai célkitűzéseit** és annak irányvonalait

Európai Tanács

Intézményi döntéshozatal:

- Főszabály szerint **félévente kétszer** ülésezik + **rendkívüli ülés lehetősége**
- főszabályként a **konszenzuson** alapuló döntéshozatal + de Szerződésekben meghatározott esetekben **egyhangúlag** vagy **minősített többséggel** dönt utóbbi esetben a tanácsi döntéshozatal szabályai irányadóak

Európai Tanács

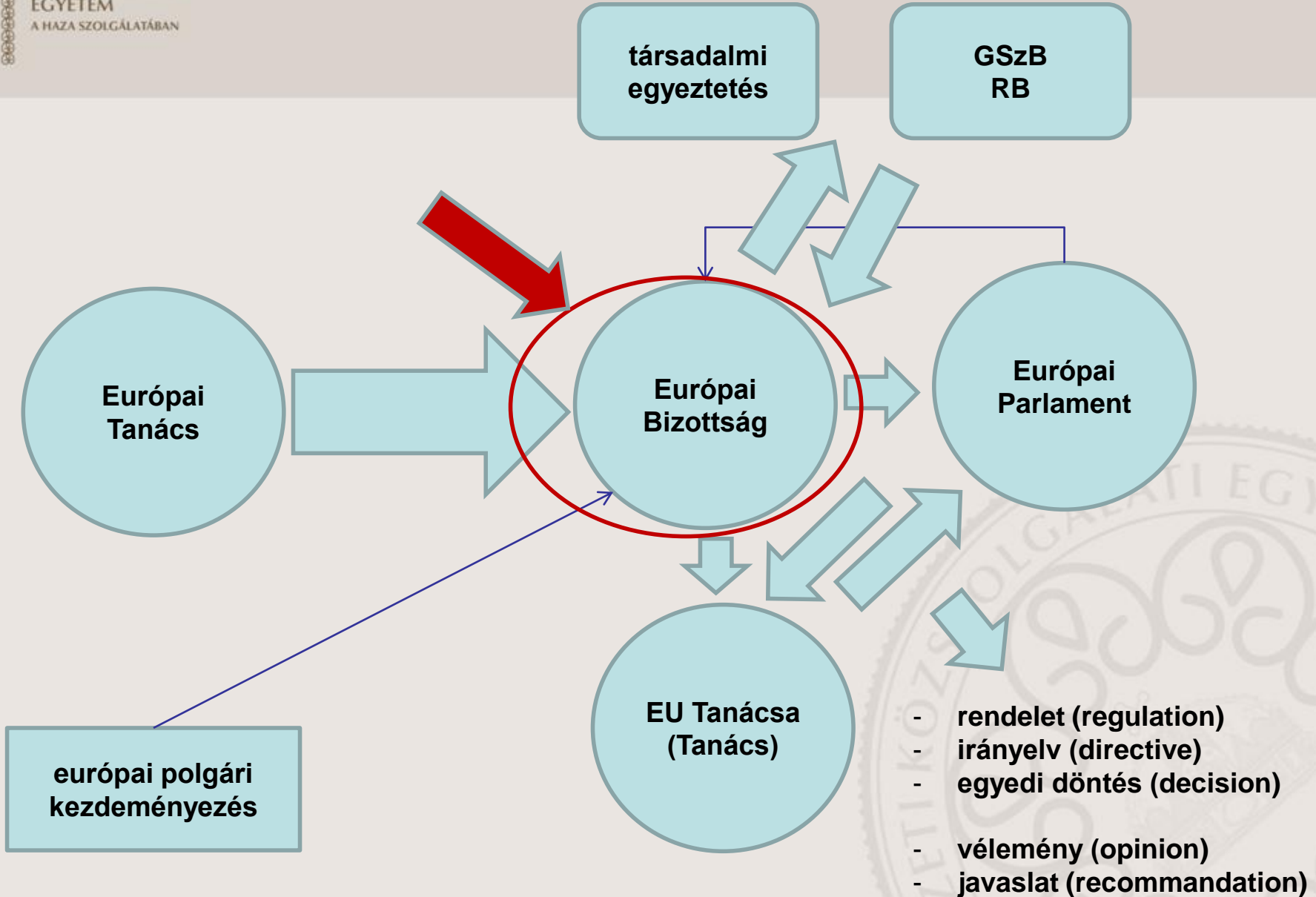
Politikai jellemzői:

Kormányköziség:

- alapvetően kormányközi intézmény, hiszen elsődlegesen működésének **résztevői a tagállamok állam- és kormányfői**
- Döntéshozatali rendje **konszenzuson** alapszik (de Szerződésekben meghatározott esetekben egyhangúlag vagy minősített többséggel dönt)

Szupranacionális működés:

- **saját elnöki tisztség** létrejött idővel
- **Saját elnöke + Bizottság elnöke + főképviselő** (ha külügyi témák kerülnek napirendre) is Európai Tanács tagja, de nem vesznek részt szavazásban

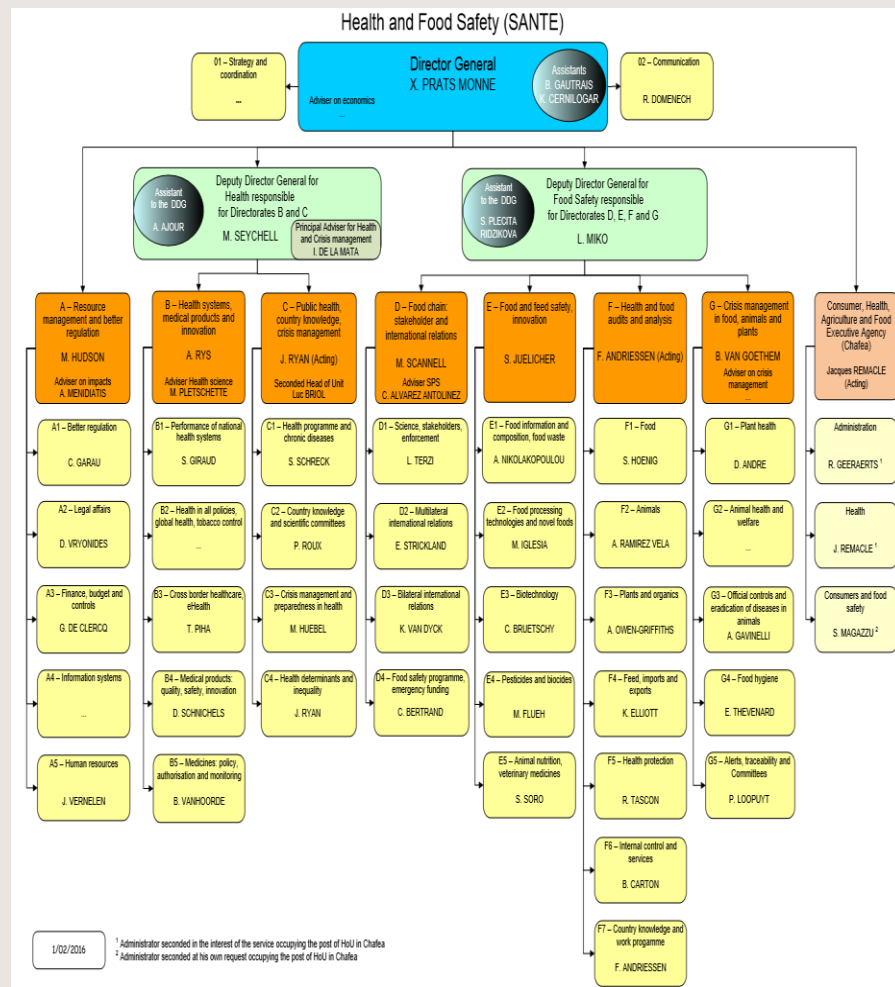

Európai Bizottság

Szervezeti felépítés

- 1951 óta Főhatóságként, Fúziós Szerzőtől Bizottságként létezik: „**Integráció motorja**” + **Szerződések „őre**” – tagállami kormányhoz hasonló funkció
- **Tagjai: Elnök** vezet + „**biztosok kollégiuma**” (egy ország - egy biztos külön portfólióval) + speciális: az **EU külügyi és biztonságpolitikai főképviselője**
- **Működés szervezése:** biztosok vezetése alatt **főigazgatóságok, igazgatóságok, osztályok**, valamint egyéb **szolgálatok** is (ld. Jogi Szolgálat). + legfőbb koordinációs szerve a **Főtitkársága** (főtitkára vezet) + biztosok mellett kabinetvezető által vezetett **kabinetek**

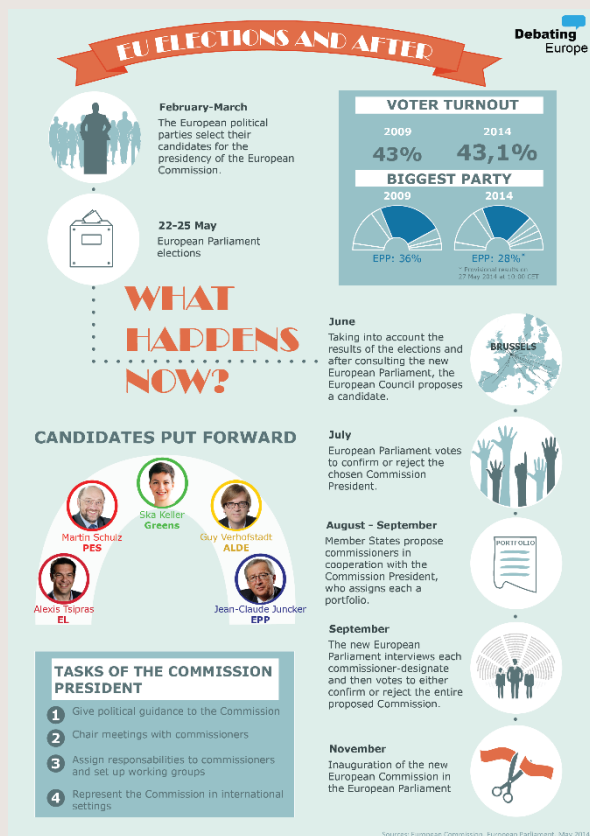

Elszámoltathatóság

Bizottság „létrejötté”

- az EP választások **eredményének figyelembevételével az Európai Tanács** tesz javaslatot az Európai Parlamentnek a Bizottság elnökének jelölt személyre, amely jelöltet az **Európai Parlament tagjainak többségével választja meg**
- Előzetes biztosi meghallgatások
- Európai Parlament a **Bizottság elnökének, az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének és a Bizottság mint testület többi tagjának a jóváhagyásáról**
- Bizottságot az **Európai Tanács** nevezi ki **végül minősített többséggel**

Elszámoltathatóság

Bizottság elszámoltathatóságának további elemei

- Európai Parlament a Bizottsággal szemben **bizalmatlansági indítványt** fogadhat el, amelynek elfogadása esetén a Bizottság tagjainak testületileg le kell mondaniuk
- Unió napi tevékenysége esetében pedig ellenőrző funkciójának keretében kötelesek az **intézmények jelentést benyújtani** az Európai Parlament számára, amelyet az megtárgyal.

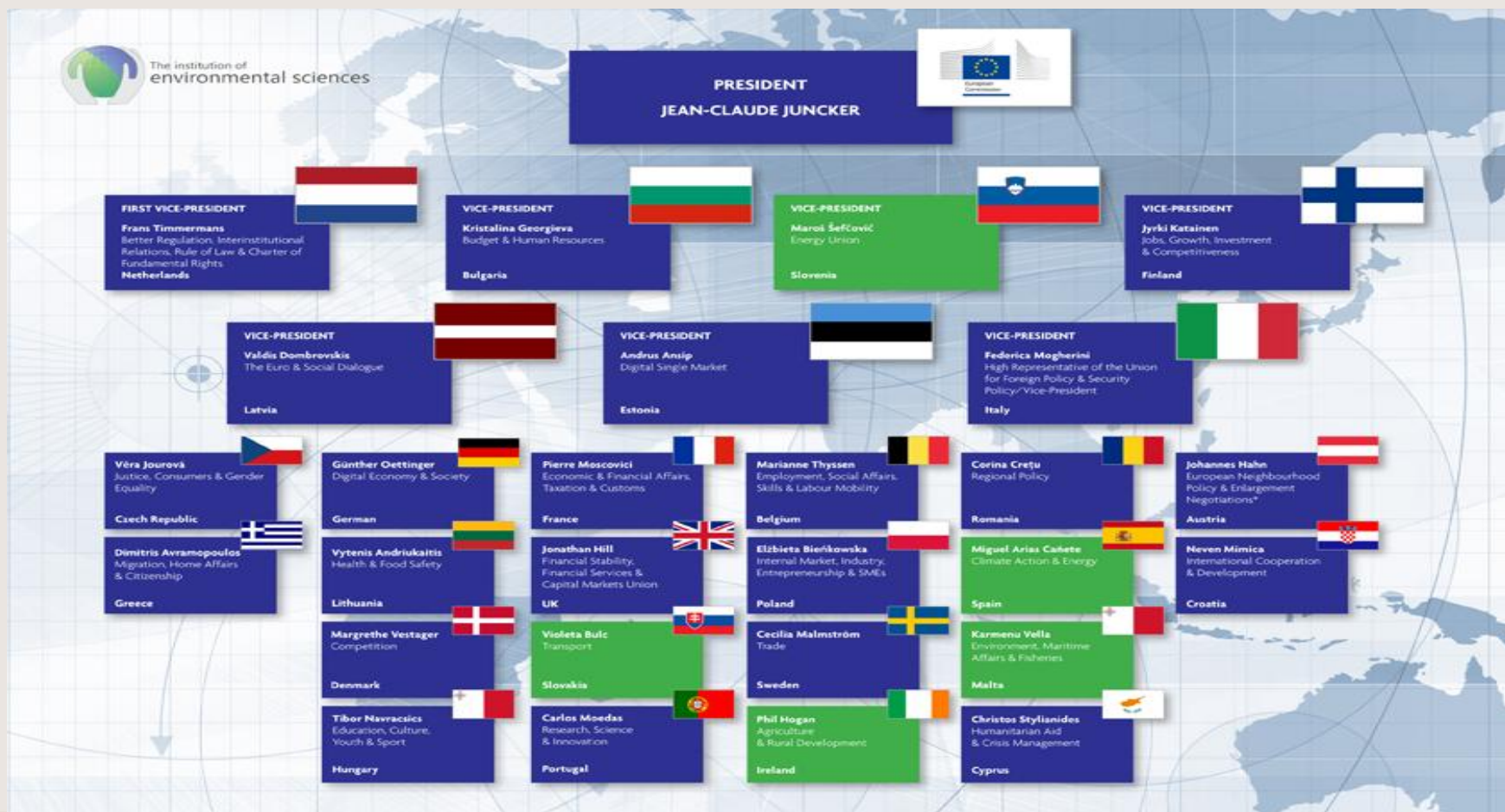

Európai Bizottság

Szervezeti felépítés

Európai Bizottság

Feladat- és hatáskörök

- **„Integráció motorja”**: jogszabályi és döntéshozatali javaslatok **előterjesztője** (de: eredeti és származékos jogalkotási jogkörökkel is) + az uniós **költségvetés előkészítéséért** + költségvetési **végrehajtás felügyeletéért**, adott esetben a végrehajtási ügynökségek révén az uniós **(pénzügyi) programok igazgatásáért**.
- Uniós normák **közvetlen végrehajtása** saját apparátusa vagy a decentralizált ügynökségek révén
- **Szerződések „őre”**: fellép a tagállamokkal szemben az uniós jog vélt megsértésekor - EuB előtti kötelezettségszegés megállapítása iránti per
- EU **külkapcsolatai** terén: **külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének** szerepe + az Unió által megkötendő **nemzetközi szerződések előkészítését megelőző tárgyalások vitelét** + a nemzetközi kereskedelmi kapcsolatokban az **Unió képvisellete** + a **nemzetközi szervezetekkel való kapcsolatok fenntartása**

Komitológia

- Tagállami (közvetett) végrehajtás **mellett**, ha végrehajtásnak egységes feltételek szerint kell történnie a jogszabály **végrehajtási hatásköröket** ruházhat a **Bizottságra**
- Bizottság e delegált döntéshozói szerepe kapcsán kiépült, ellenérőzést gyakorló bizottsági rendszer miatt nevezik ezt az eljárástípust **komitológiának**
- Bizottság munkáját egy, a tagállamok képviselőiből álló **bizottság** segíti illetve ellenőrzi, amelynek elnöke a Bizottság képviselője, aki azonban nem vehet részt a bizottság szavazásában
- 182/2011/EU rendelet által az ún. **alap jogi aktusok** tárgyköreinek megfelelően a bizottság **vizsgálóbizottságként** vagy **tanácsadó bizottságként** jár

Európai Bizottság

Intézményi döntéshozatal:

- Székhelye **Brüsszel**, ám a tagállamokban **képviselletekkel**, valamint a világ több részén is **delegációkkal** rendelkezik.
- éves munkaprogram
- **biztosi „portfóliók”** alapján felelős adott biztos a Bizottság munkájának előkészítéséért és határozatainak végrehajtásáért
- benyújtott javaslatokról **szóbeli eljárás** útján – ülésen – vagy **írásbeli eljárás** során dönt

Európai Bizottság

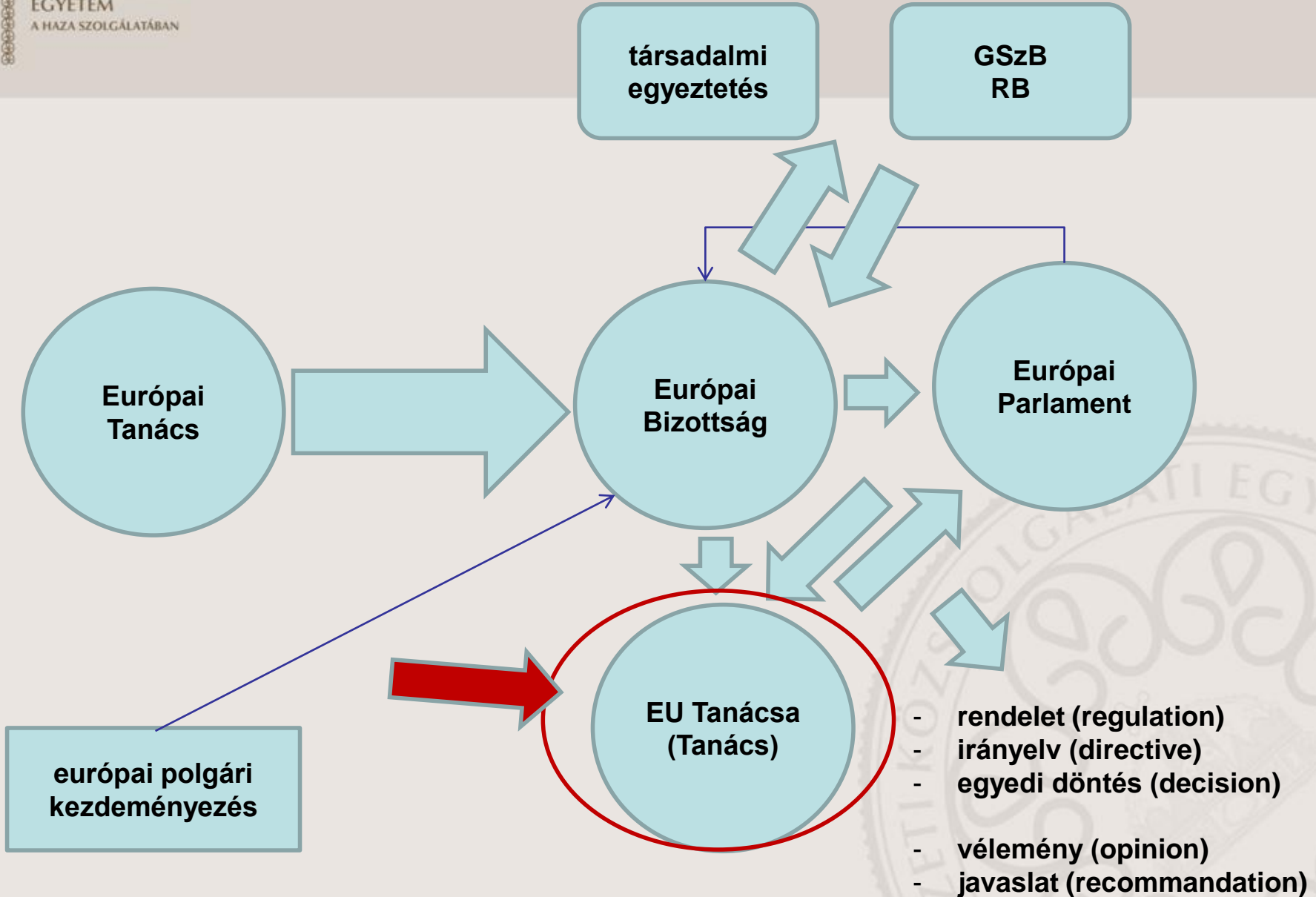
Politikai jellemzői

Szupranacionális működés:

- **Egyértelműen szupranacionális EU intézmény**
- **közös intézményi érdek megjelenítése** (döntéshozatal is kollektív döntéshozatalra épül + közös sajtónyilvánosság)
- **politikai elszámoltathatósági mechanizmusok EP irányában**
- **függetlenségi követelmények** biztosi posztok elnyerése után

Kormányköziség:

- jelenleg még **tagállamonként egy biztos** elve érvényesül
- **biztosok jelölési rendszere**

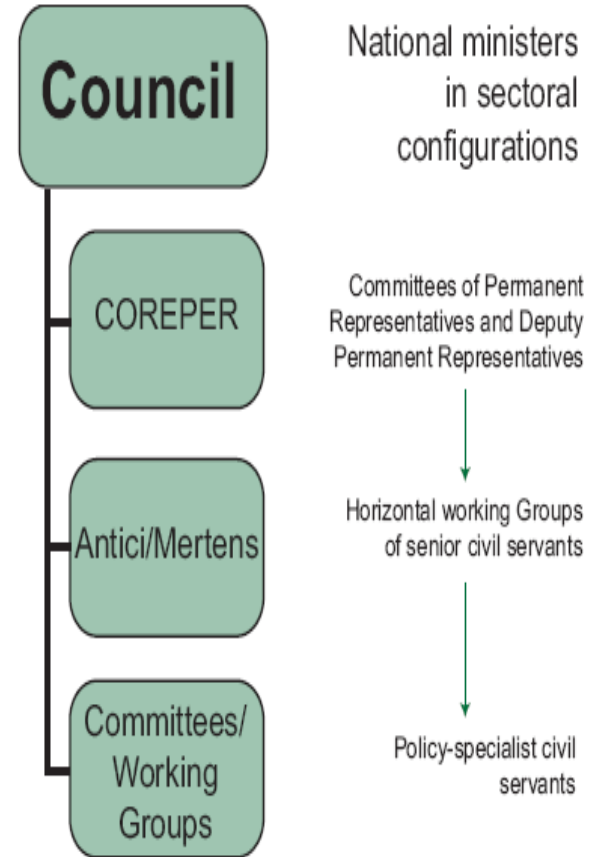

Európai Unió Tanácsa

Szervezeti felépítés

- Uniós jogalkotás főszereplője
- *Tagjai:* kormányközi együttműködési forma miatt a tagállamok egy-egy **miniszteri szintű képviselőjéből** (különböző formációk a megvitatandó napirend szakpolitikai tárgya szerint)
- *Működés szervezése:* LSz. két tanácsot nevesít (**Általános Ügyek Tanácsát + Külügyek Tanácsa**) + rotációs rendszerben egymást félévente adott tagállam: **soros elnökség + COREPER**

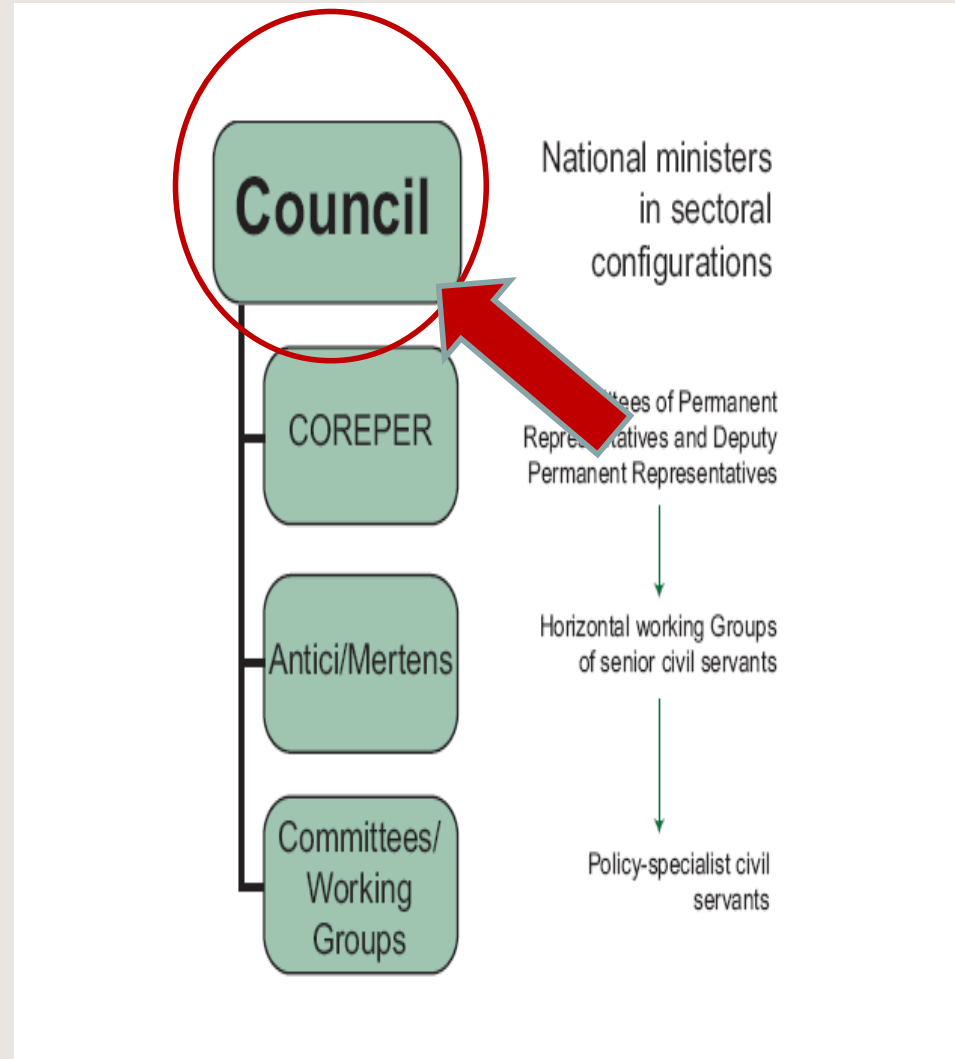

Európai Unió Tanácsa

Szervezeti felépítés

- Tanács(ok):
- **Általános Ügyek Tanácsa** gondoskodik a különböző formációban folyó munka összehangjáról, valamint az Európai Tanács elnökével és a Bizottsággal kapcsolatot tartva gondoskodik az Európai Tanács üléseinek előkészítéséről.
- **Külügyek Tanácsa** az Európai Tanács által kidolgozott iránymutatásokat követve dolgozza ki az Unió külső tevékenységét.
- **Soros elnökség szerint változó elnökkel** Gazdasági és Pénzügyek; Bel- és igazságügy; Versenyképesség; Mezőgazdaság és halászat; Foglalkoztatás- és szociálpolitika, egészségügy, fogyasztóvédelem; Környezetvédelem; Oktatás, ifjúság, kultúra, sport; Közlekedés, hírközlés és energia

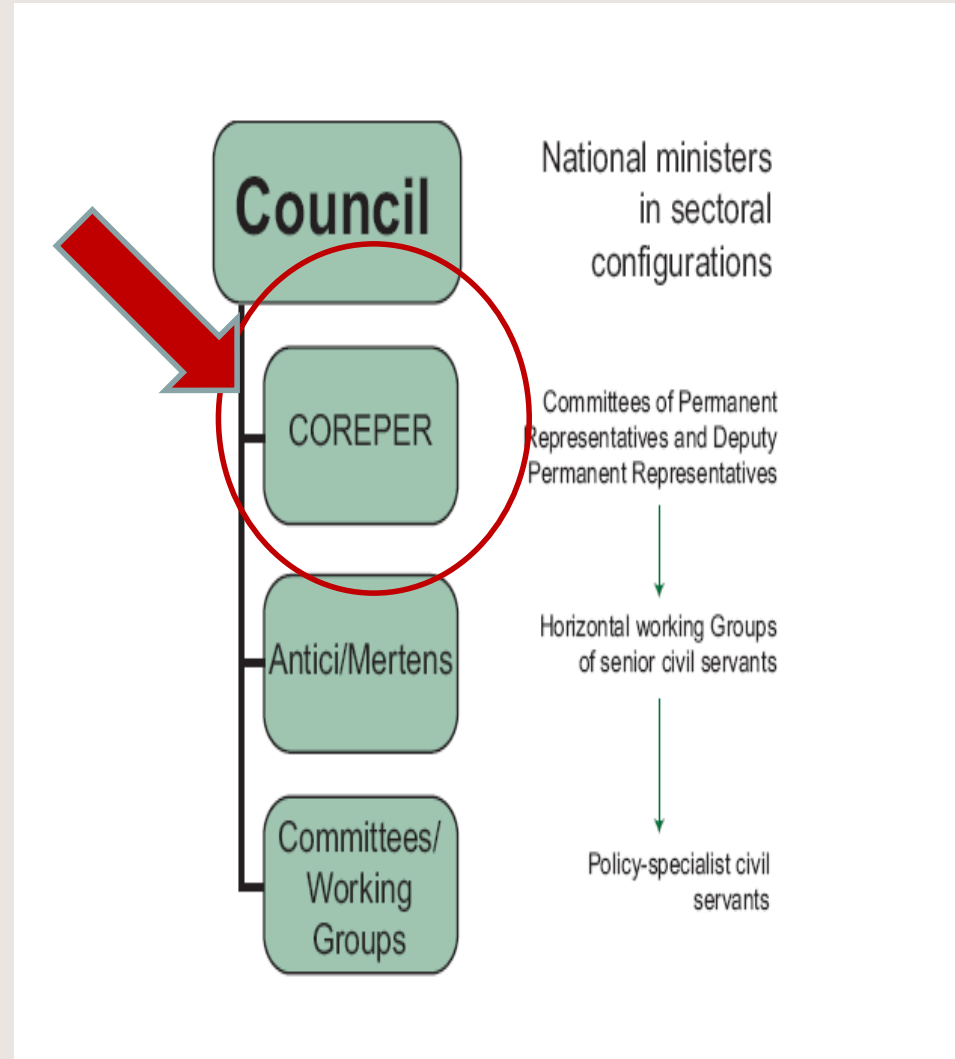

Európai Unió Tanácsa

COREPER

- **COREPER-nek** (Állandó Képviselők Bizottsága) van
- Szervezetileg ez is feloszlik a **COREPER I-re**, amelyben a tagállamok állandó képviselőinek **helyettesei** üléseznek a szakpolitikai kérdések, valamint egyeztetések lefolytatása céljából,
- Nagyobb horderejű politikai kérdések megvitatása a **COREPER II-ben** történik, amelynek tagjai az **állandó képviselők**.

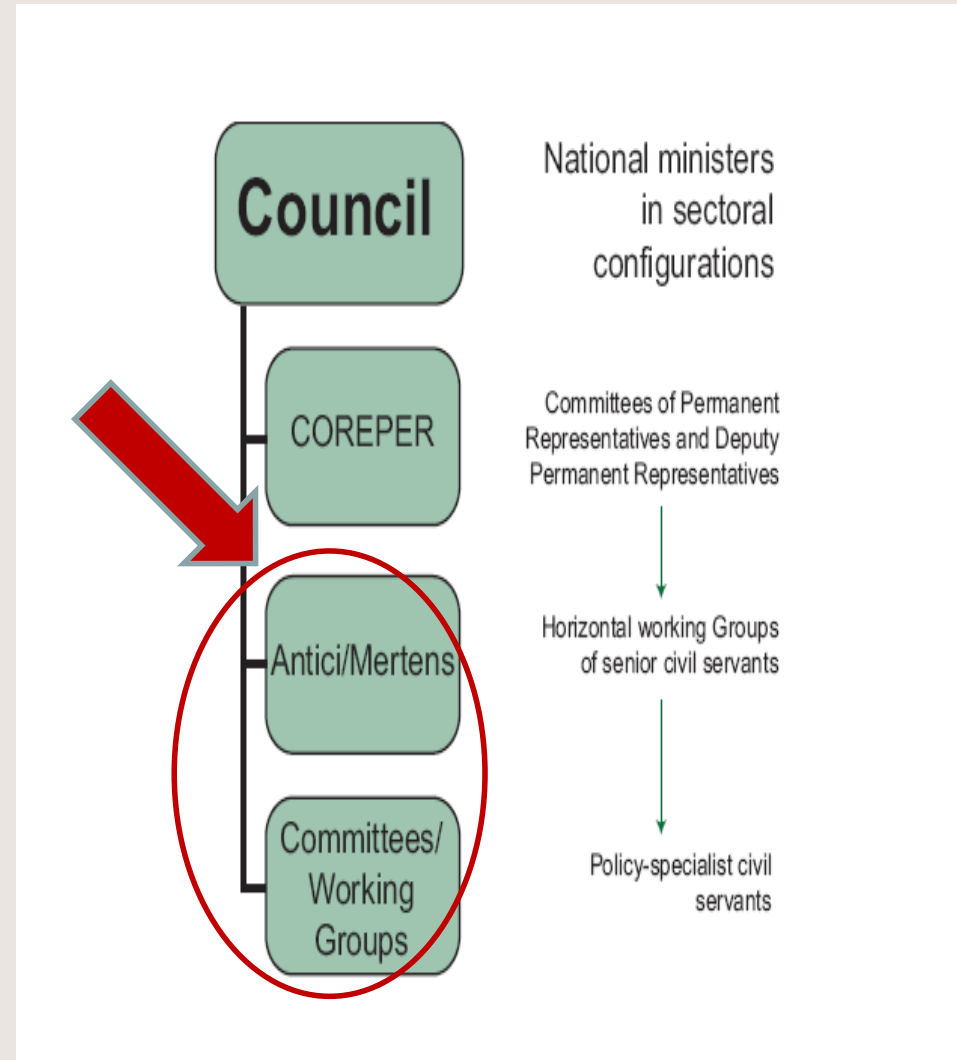

Európai Unió Tanácsa

Alsóbb szakértői szintek

- COREPER I esetében az „**Mertens-csoport**”, míg a COREPER II esetében az „**Antici-csoport**” végzi a képviselők és helyetteseik üléseinek előkészítését
- **speciális szaktanácsok, valamint munkacsoportok** szervezete, amelyek segítik a COREPER-ben megtárgyalandó döntések tervezeteinek előkészítését

Európai Unió Tanácsa

Soros elnökségek + Főtitkárság

- elnökség által meghirdetett program **jelentősen befolyásolja az adott időszakban sorra kerülő ügyeket**, a döntéshozatal prioritásait
- **Főtitkárság** felel az egyes tanácsi ülések előkészítéséért, koordinálja a Tanács hivatali apparátusát

Trióelnökségek: 18 hónapra előre lefektetett prioritások rendszere könnyebb tervezhetőség érdekében

Európai Unió Tanácsa

Feladat- és hatáskörök

- Társ-jogalkotóként szereplő EP-vel **közösen fő uniós jogalkotó** (delegálhat a Bizottságra)
- EP-vel közösen fogadja el az **Unió éves költségvetését**
- Dönt **nemzetközi szerződések megkötéséről** az Unió nevében más államokkal + nemzetközi szervezetekkel.
- **Politikai koordináció** a gazdaságpolitika, a rendészeti együttműködés, egyes külpolitikai kérdések esetében feladatokat lát el.
- Felel a **közös kül- és biztonságpolitika területén a végrehajtásért** az Európai Tanács által meghatározott stratégiai keretek között.
- Uniós szervei és hivatalai vezetőit és legmagasabb rangú tisztségviselőit **kinevezési jogok + Számvevőszák tagjaira** + a Közzszolgálati Törvényszék **bíráira**, meghatározza egyes **tisztviselők illetményeit**

Európai Unió Tanácsa

Intézményi döntéshozatal

Székhelye **Brüsszel**, de meghatározott időközönként Luxembourgban ül össze, informális találkozóit pedig többnyire **a soros elnökséget** adó országban tartja.

soros elnökség meghatározó szerepe napirendekben

COREPER/kapcsolódó szervezeti szintek előkészítő szerepe

főszabályként a **minősített többségi** döntéshozatal

- a minősített többséghez a **Tanács tagjai legalább 55%-ának a szavazata szükséges, akik az Unió népességének legalább 65%-át kiteszik;**
- ha a Tanács nem a Bizottságnak vagy az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének a javaslata alapján jár el, a minősített többséghez a Tanács tagjai legalább **72%-ának a szavazata szükséges, akik egyben az Unió népességének legalább 65%-át kitevő tagállamokat képviselik.**

Az **egyszerű többséget** igénylő jogi aktusok elfogadásakor a Tanács tagjainak többségével jár el (főként **eljárési kérdésekben**) + **egyhangúságot** igénylő jogi aktusai elfogadásának **nem akadály a jelen lévő vagy képviselt tagok tartózkodása**

Európai Unió Tanácsa

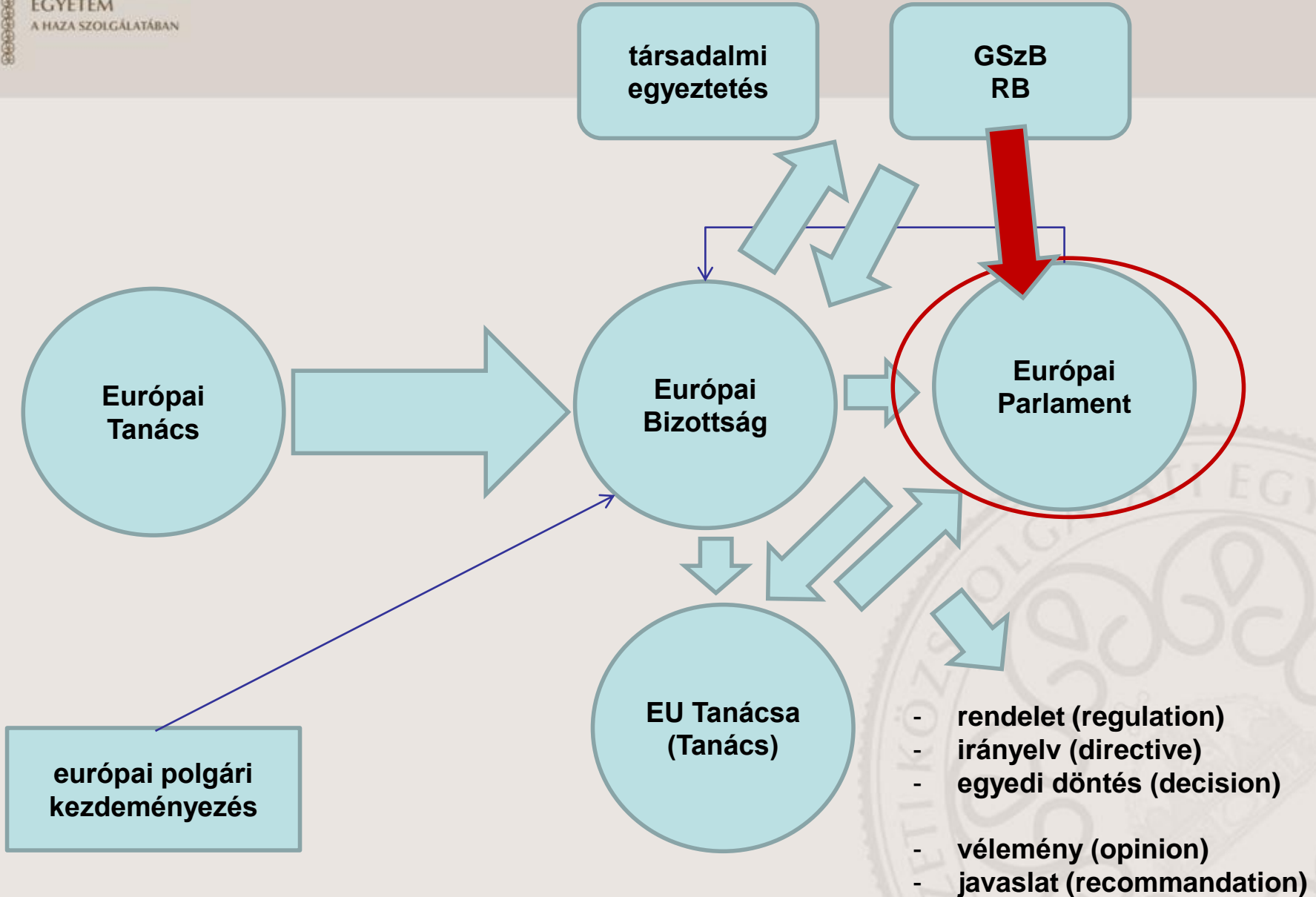
Politikai jellemzői

Kormányköziség:

- Elsősorban kormányközi intézmény
- tagjai alapvetően a **tagállami szakminiszterek**
- alsóbb szinteken kialakult szervezeti keretek között is **tagállami képviselők szerepelnek**
- **Félévente rotáló elnökségek** keretében egyes tagállamok váltják egymást (trióelnökségek)

Szupranacionális működés:

- **külsügyi főképviseelő és kettős mandátuma** (állandó jelleggel vezeti Külügyek Tanácsát, ezeken mellett pedig a Bizottság alelnöke is)
- utóbb elterjedt **minősített többségi döntéshozatal**

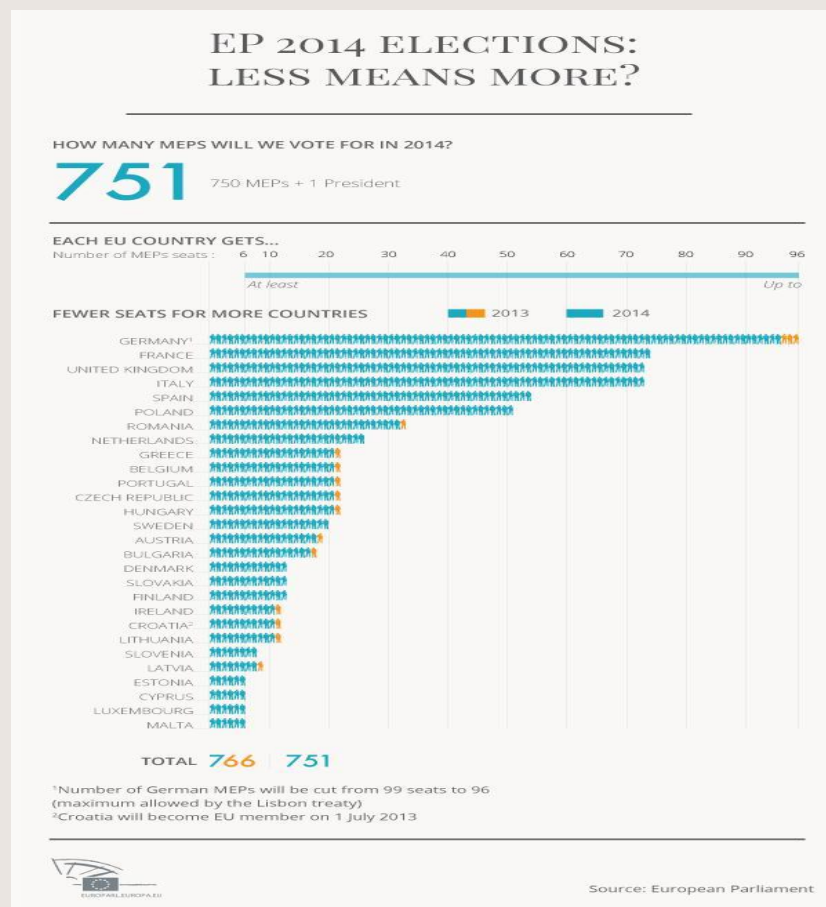

Európai Parlament

Közvetlen képviselő

- **Társ-jogalkotó + Politikai elszámoltathatóság**
- *Tagjai:* tagállamokban **közvetlen** és általános választójog alapján, ötéves időtartamra megválasztott **751 képviselő**
- **Brexit után 705 képviselő**
- **de transznacionális parlamenti képviselőcsoportok jöttek létre idővel**

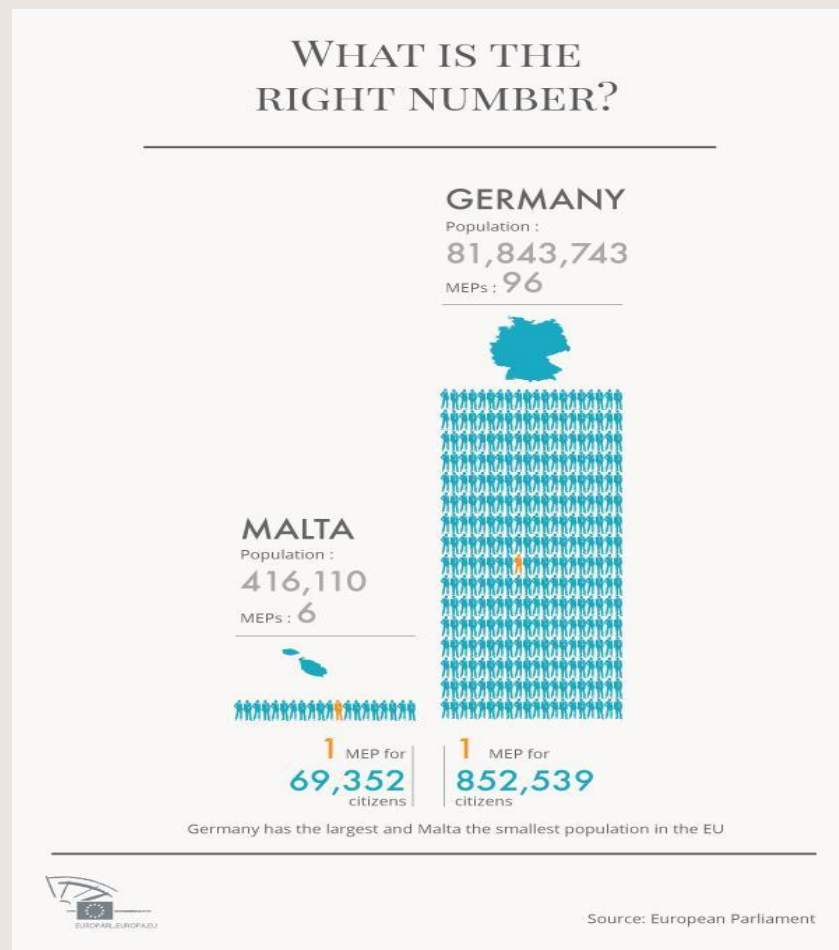

Európai Parlament

Közvetlen képviselő

- *Tagjai:* tagállamokban **közvetlen** és általános választójog alapján, ötéves időtartamra megválasztott **751 képviselő**
- **népességek arányában** (nagyobb államok viszonylagos, míg a kisebb államok felülreprezentáltsága)
- összehasonlítási alapként a lakosokra jutó eu-i parlamenti képviselői arány jelentős eltéréseket mutathat

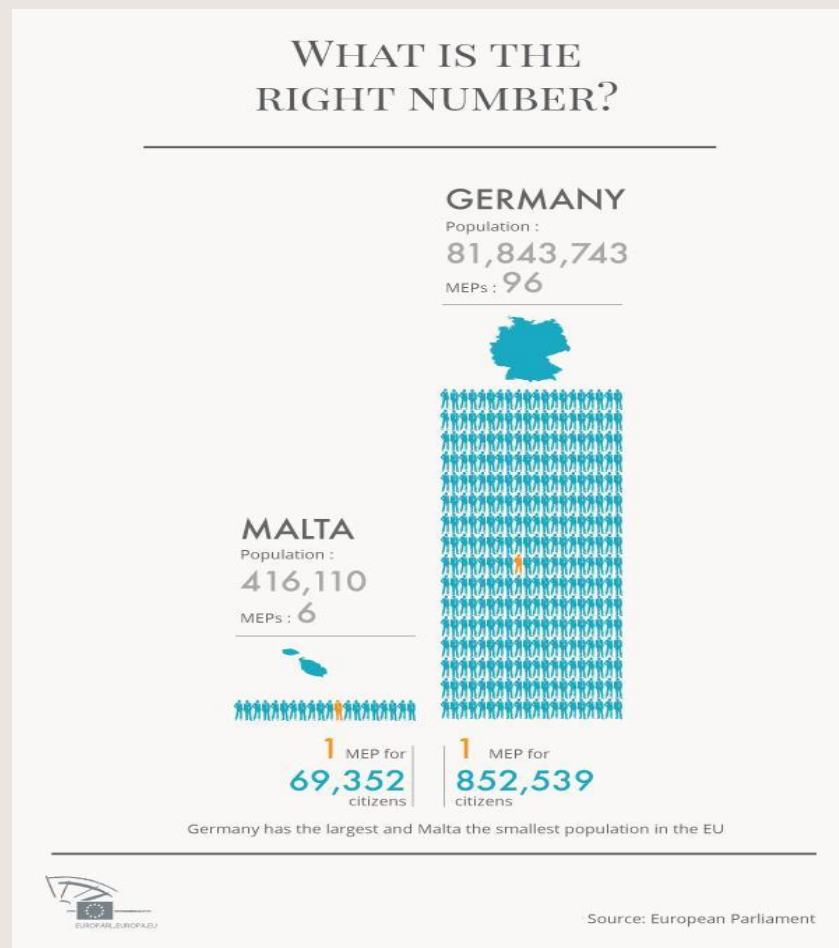

Európai Parlament

Reformok a Brexit időszakot követően

- *Tagjai:* 705-re csökkenő létszám
- 73 egyesült királysági hely összesen
  - 46 fenntartanak későbbi bővítési fordulókra
  - 27 felosztottak közepes méretű és nagyobb tagállamok között (alulreprezentáltság)
- Európai szintű pártlisták bevezetése (elnapolva jelen állás szerint)

Európai Parlament

Belső szervezet

- *Működés szervezése:*
- **Elnök**
  - Titkos szavazással abszolút többséggel, majd ennek sikertelensége után egyszerű többséggel
  - 2,5 éves mandátum, amely megújítható
  - Irányítja a munkát, külső képviselet, elnökli plenáris üléseket
  - Aláírja jogalkotási aktusokat
- **Elnökség** (Elnök, 14 alelnök, tanácsadói minőségben öt quastor)
  - „hivatali működés központja”

Európai Parlament

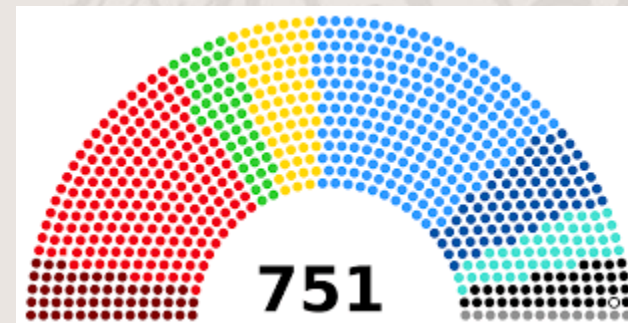
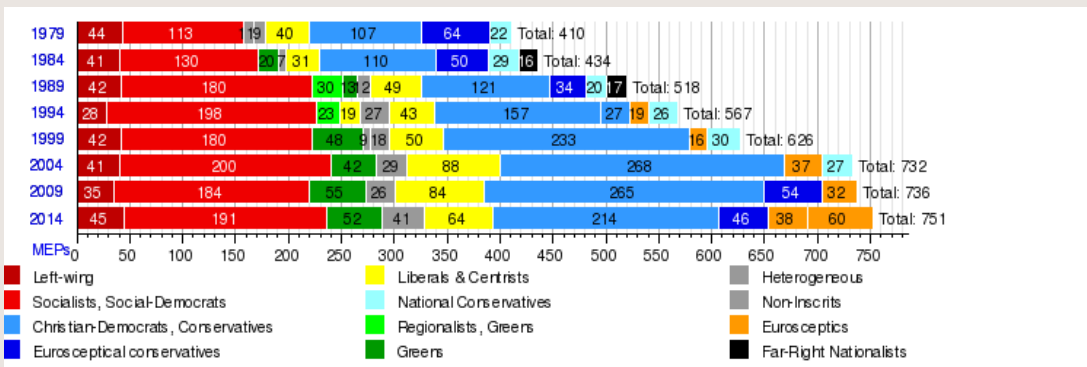
- **Elnökök Értekezlete** (Elnök, képviselőcsoportok elnökei)
  - Munka ütemezése (naptári ütemterv, plenáris ülések napirendje)
  - Bizottságok és küldöttségek feladatainak kijelölése
  - Kapcsolattartás külsőleg és egyéb intézményekkel, nemzeti parlamentekkel
  - Konszenzusos döntéshozatal
- **bizottságok rendszere** (állandó, *ad hoc*, vizsgáló)
  - Előkészítik plenáris üléseket – parlamenti munka túlsúlya itt zajlik
  - Tárgyalócsoportok Tanáccsal folytatandó jogalkotási tárgyalásokra
  - Jelentések elfogadása és szakértői meghallgatások végzése

Európai Parlament

Politikai működés keretei

- legtöbbször **nagykoalícióban való döntéshozatal**
- **színes politikai paletta**
- **transznacionális együttműködési keretek**
- **egyre erősebb EP-hatáskörökkel is megváltozott a tagállami pártok által ide jelölt képviselők profilja**

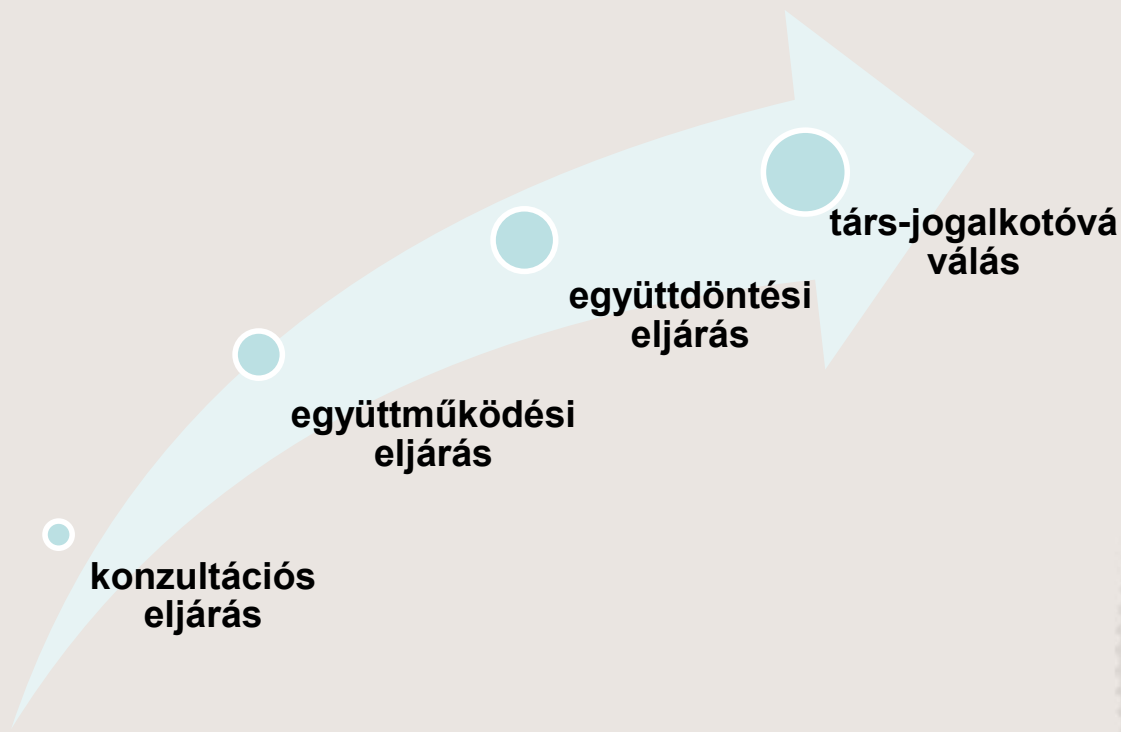

Európai Parlament

Társ-jogalkotóvá válás

- Közgyűlés eredetileg
- Költségvetési ellenőrzési szerepkör megerősítése
- 1979-től közvetlen választás
- Együtműködési
- Majd együtdöntési eljárások kiterjesztése egyre több területre
- Lisszaboni szerződéssel általános társ-jogalkotó

Európai Parlament

Feladat- és hatáskörök

- **Társ-jogalkotó** a Tanács mellett (uniós jogi aktus elfogadásához az EP jóváhagyása is kell)
- **Éves költségvetését** különleges jogalkotási eljárás keretében eljárva az EP és a Tanács határozza meg
- **Ellenőrzés és a politikai elszámoltathatósági mechanizmusok** (jóváhagyja a Bizottságot, mint testületet. + bizalmatlansági indítványt + konzultálni kell az EP-vel az **Európai Számvevőszék tagjainak kinevezése előtt** + Bizottság **jelentés** kell benyújtania az EP-nek, amelyet az megtárgyal + adott **uniós tisztviselőket meghallgat**)
- Együttműködik a **nemzeti parlamentekkel** az Elnökök Értekezletén keresztül
- **Petíciós jog** + **európai ombudsman** szerepe

Petíciós jog

Jellemzői

- Ki?

uniós polgárság egyik részjogosítványa is +
lakóhellyel/székhellyel rendelkező személy is

- Mihez?

Unió tevékenységi területére tartozó ügyben, amely közvetlenül érinti, közérdeklődésre is számot tart

- Ki jár el?

EP Petíciós Bizottsága, de át is adhatja másik szakbizottságnak
részletes kivizsgálásra

Európai Ombudsman

Jellemzői

- EP által megválasztott Ombudsman vizsgálja ki (fenti jogosulti körtől származó) hivatali visszásságokkal kapcsolatos panaszokat (EU intézményei/szervei ellen) **KIVÉVE: BÍRÓSÁGI** eljárás tárgya
- EP mandátumához igazodik, de megújítható mandátuma
- **SZÉLES VIZSGÁLATI** jogkörök
- Békítés eszköze és **JELENTÉSTÉTEL** EP-nek
- Hivatali apparátus szolgálja ki: Strasbourgban található székhelye

Európai Parlament

Intézményi döntéshozatal

- Elsődleges színterét a **plenáris ülések** adják, míg azok előkészítése, a vizsgálatok, ellenőrzési és jelentéstételi feladatok lefolytatása a szakbizottságok keretében folyik. Az Európai Parlament székhelye **Strasbourg**, ahol **plenáris üléseit** tartja, míg egyéb szakbizottsági üléseinek és részüléseinek helyszíne **Brüsszel**. A hivatali működéséért felelős **Főtitkárságának** székhelye pedig **Luxembourg**.
- **Rendes** ülésszak (ezen belül legalább havi rendszerességgel tart négynapos plenáris ülést Strasbourgban + további rövidebb plenáris ülések és rész-, valamint szakbizottsági ülések) + kérelmére **rendkívüli ülésszakot** tarthat
- A Parlament akkor **határozatképes**, ha az ülésteremben a képviselők egyharmada jelen van. A Szerződések főszabályként azt írják elő, hogy az Európai Parlament a leadott szavazatok **többségével** határoz

Európai Parlament

Politikai jellemzői

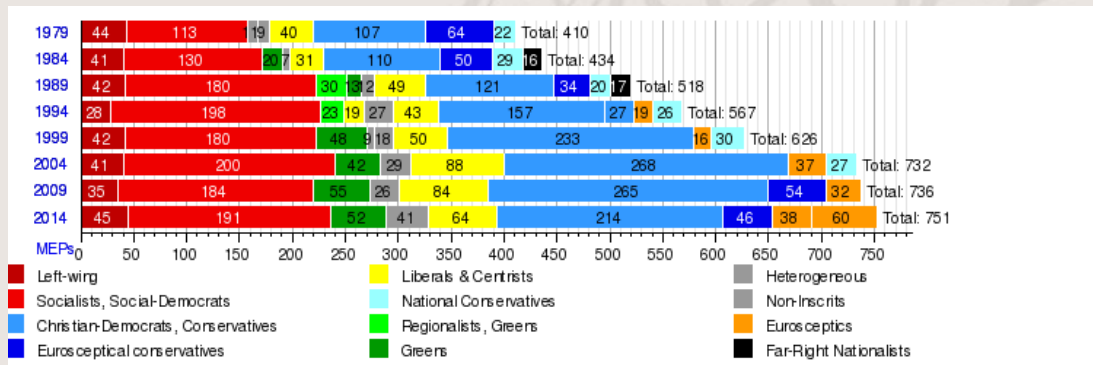
Szupranacionális működés:

- Alapvetően szupranacionális jellegű EU intézmény
- EP, mint **egyfajta alsóház** működik, míg a Tanács tekinthető a felsőháznak
- **közvetlen választás**
- transznacionális parlamenti csoportok EP-n belül

Kormányköziség:

- **nincs visszahívhatósága**

a tagállami párt listájáról
bekerült képviselőnek

Tanácsadó szervek

EGSZB

- képviselők, akik **3 oldal képviseletét látják el (munkáltató/munkavállaló /civil szféra)**, max. 350 tag
- Közgyűlés (3 oldal) + Elnökség + Elnöki Testület + 6 szakosított szekciók (munkaszervezés alapja) + ideiglenes albizottságok + konzultatív bizottságok

Régiók Bizottsága

- képviselők, akik tagállami **helyi/regionális szinten már megválasztottak**
- max. 350 tag
- Közgyűlés + 28 nemzeti delegáció + politikai csoportok + 6 szakbizottság (munkaszervezés alapja) + albizottságok

Tanácsadó szervek

EGSZB

- alapvetően tanácsadói funkció abból fakad, hogy csak véleményt bocsáthat ki
- meghatározott esetekben kötelező vélemény kikérése, de nincs kötőereje (agrárpolitika, versenypolitikai, közvetett adók harmonizálása, belső piac jogközelítése, foglalkoztatáspolitiká...)
- Civil szervezetek jobb bevonása döntéshozatalba

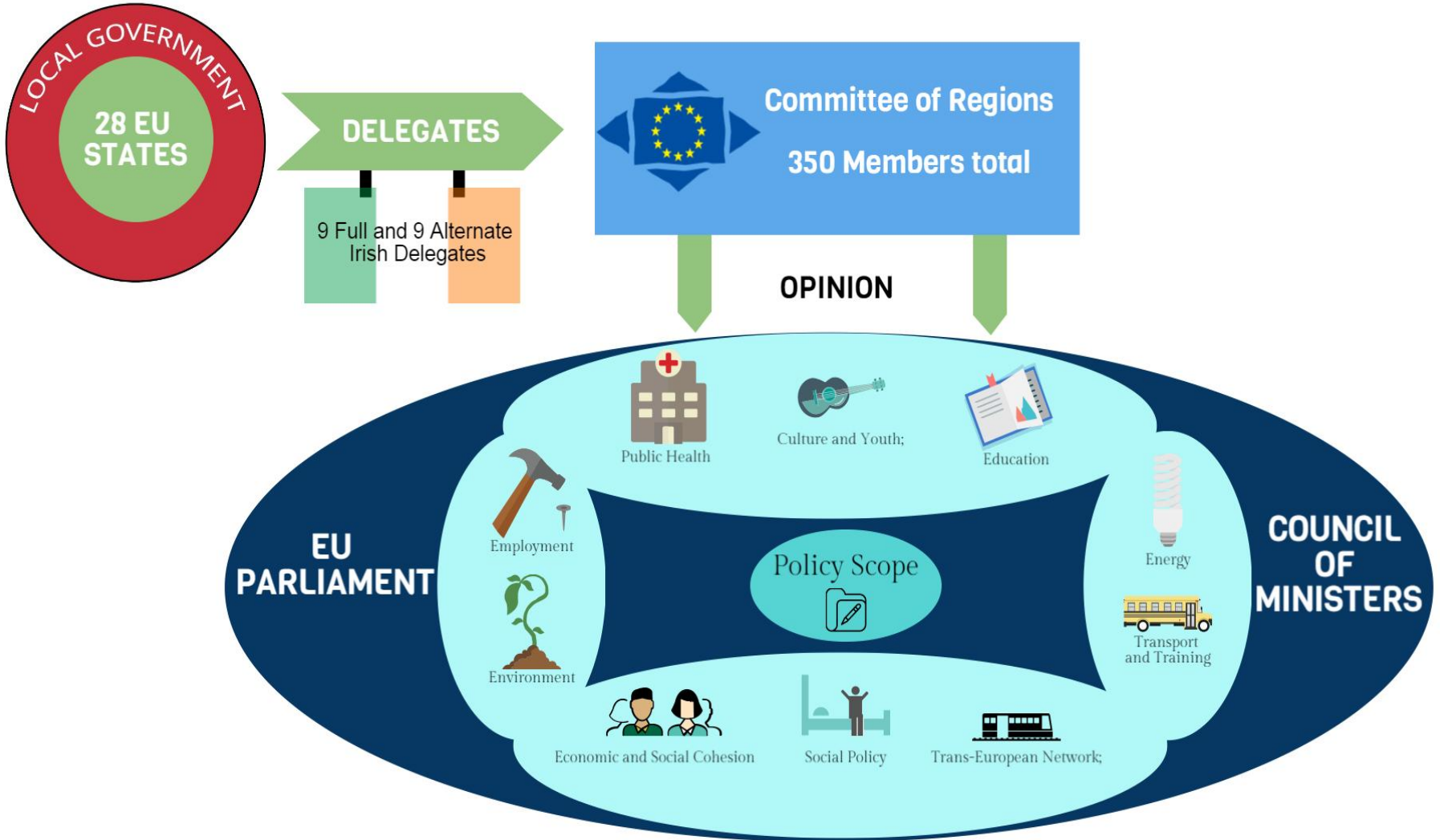

Régiók Bizottsága

- ugyanazok a jellemzők véleménykiadás és funkció tekintetében
- Határon átnyúló kérdésekben különösen és oktatás, kultúra, közegészségügy, transzeurópai hálózatok, kohézió

Tanácsadó szervek fellépése

Igazságszolgáltatási és végrehajtási funkció

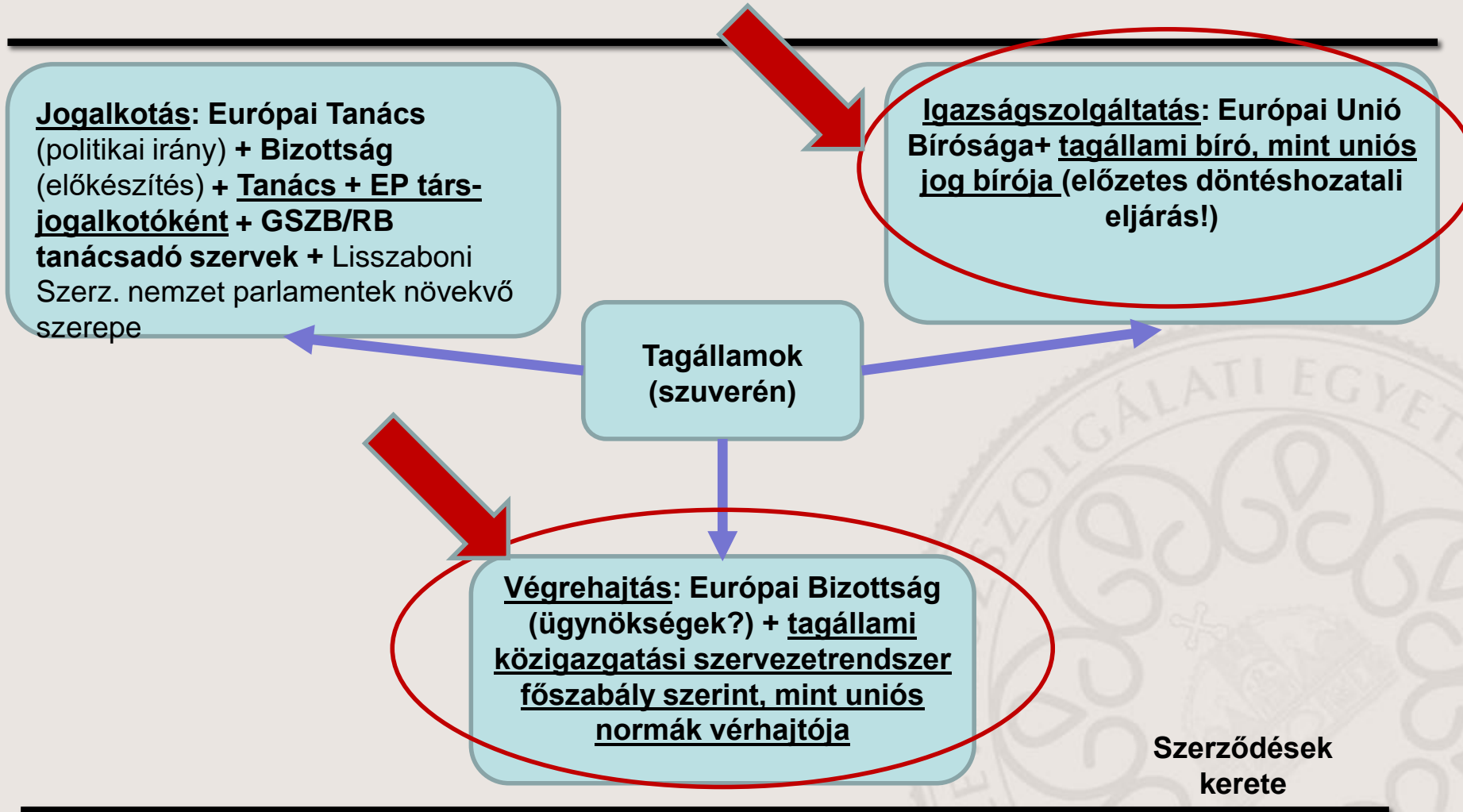

Igazságszolgáltatási funkció

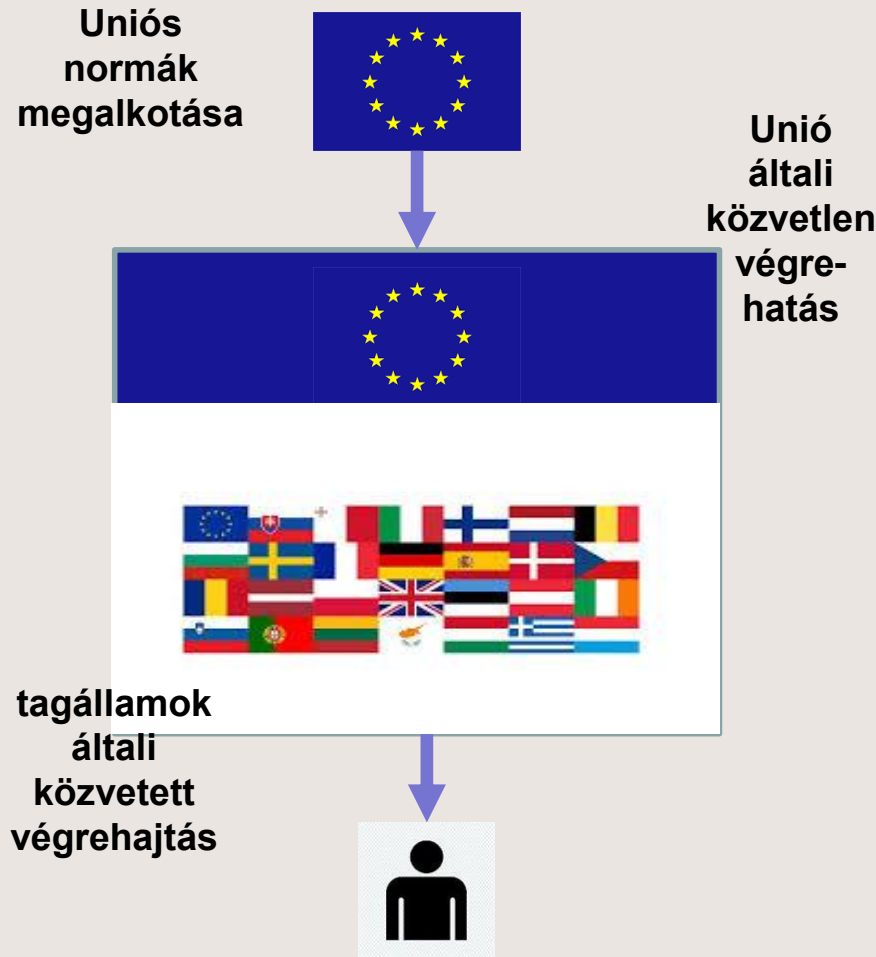

Hatalmi ágak és közvetett végrehajtás

Közvetett vs. közvetlen végrehajtás

- Közvetlen végrehajtás térnyerése napjainkban
- **Közvetlen jogviszony** uniós polgár és uniós (végrehajtó) szervek között
- (1) Milyen **személyzet**,
- (2) milyen **szervezeti** keretek között,
- (3) milyen **jogvédelmi garanciák** mentén feleljen a közvetlen végrehajtásért?

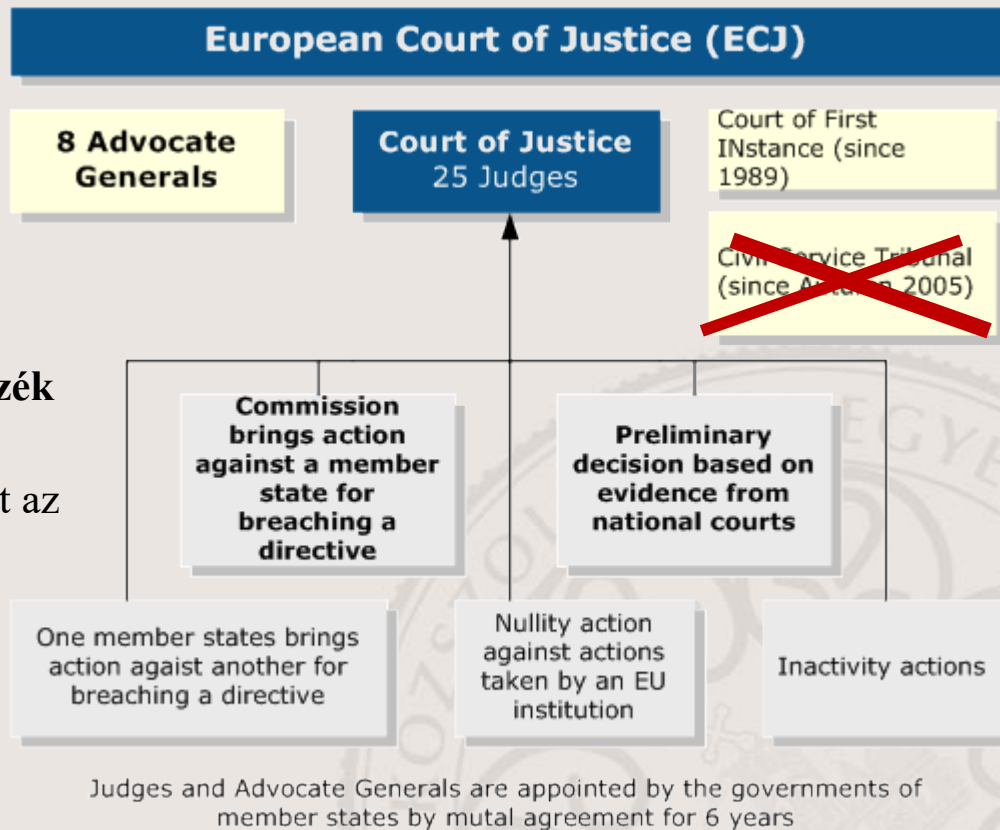

Európai Unió Bírósága

Szervezeti felépítés

- Uniós jog **tiszteletben tartása + alkalmazása/értelmezése** az Unió egésze tekintetében egységesen történjen
- *Szervezete:* **Bíróság** (legmagasabb szintű ítélkező fórum) + **Törvényszék** (alsóbb fok)
- **Különböző formációban** ülészhethet az ügy természetétől, nehézségétől, sürgősségi jellegétől függően + **főtanácsnoki** funkció
- Törvényszék és Bíróság **elnököt** választ 3 éves mandátummal tagjai közül

Európai Unió Bírósága

Eljárástípusok

- **Kötelezettségszegés megállapítása iránti per** (tagállam ellen az uniós jogból fakadó kötelezettség megszegése miatt)
- **Megsemmisítés iránti per** (adott uniós intézmény, szerv ellen, ha annak jogi aktusa az uniós jogba ütközik)
- **Mulasztási pernek** (uniós jog szerinti kötelező döntéshozatal elmulasztása az uniós intézmény, szerv részéről)
- Uniós intézmények, szervek, hivatalok általi **szerződésen kívül okozott károk megtérítéséről** való döntés
- Külön ítélező fórumként önállósodott Közzolgálati Törvényszék előtt folynak a **közzolgálati perek**

- Nem peres eljárásnak tekinthető Bíróság előtt folyó **előzetes döntéshozatali eljárások**

Fórumrendszer EuB-on belül

Fórumrendszeri jellegzetességek

Bíróság (legmagasabb szintű ítélkező fórum):

KIZÁRÓLAG:

- Előzetes döntéshozatali eljárásban
- Tagállami kezdeményezésű kötelezettségszegési eljárásban
- Tagállamok közötti vitás eljárások
- Vélemény kérése iránti eljárás
- Különleges eljárás

Törvényszék (alsóbb fok):

FŐSZABÁLY SZERINTI ELSŐFOK

KÖTELEZETTSÉGSZEGÉSI ELJÁRÁS

Kötelezettségsszegési eljárás

- Felperes (eljárási megindítója):
  - 1) Európai Bizottság (tudomásszerzés magánféltől is lehetséges)
  - 2) Másik tagállam
- Alperes (akivel szemben folyik eljárás)
  - 1) Mindig **tagállam kötelezettségsszegése** a tárgya

Végrehajtás fő felelősei és a kötelezettségszegési eljárás

**Eljárás kezdeményezése:
Bizottság/ügynökség/panasz**

**Informális bilaterális
tárgyalások**

**Per előtti
formális
egyeztetés**

**EUB előtti
per**

**Bizottság, mint
uniós hatóság, de
csak bizonyos
szakpolitikai
területeken**

**néhol EU
ügynökségek eltérő
hatáskörökkel**

**tagállami
hatóságok, mint
végrehajtás fő
letéteményesei**

SEMMISSÉGI ELJÁRÁS – MEGSEMISÍTÉS IRÁNTI PER

Általános jellemzők

- Alperes: uniós szerv, intézmény, amely nem hoz meg adott aktust holott ez uniós jogi kötelezettsége lenne (egyén nem)
- Felperes:
  1. Privilegizált – korlátozás nélküli (tagállamok, EP, EB, Tanács)
  2. Kvázi Privilegizált – feltételekhez kötött – előjogát érinti a megtámadott aktus (EuB esetjoga később ismerte el, MA: Számvevőszék, RB, EKB, tagállami parlament szubszidiaritási keresete)
  3. akár egyén is - kifejezetten korlátozott

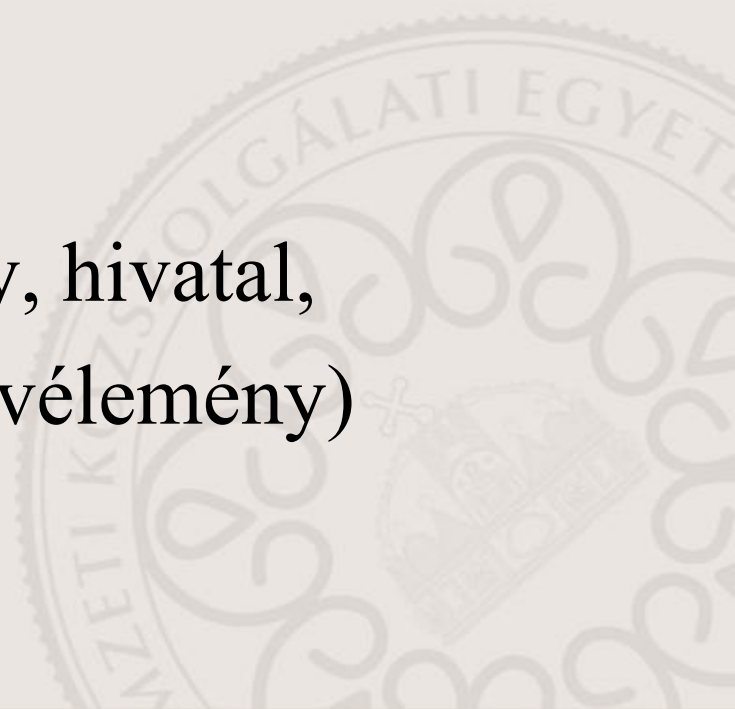

MULASZTÁSI ELJÁRÁS

Általános jellemzők

- Mulasztó (alperes): uniós szerv, intézmény, amely nem hoz meg adott aktust holott ez uniós jogi kötelezettsége lenne (egyén nem)
- Felperes:
  1. tagállamok,
  2. többi uniós szerv, intézmény, hivatal,
  3. akár egyén is (kiv. Ajánlás, vélemény)

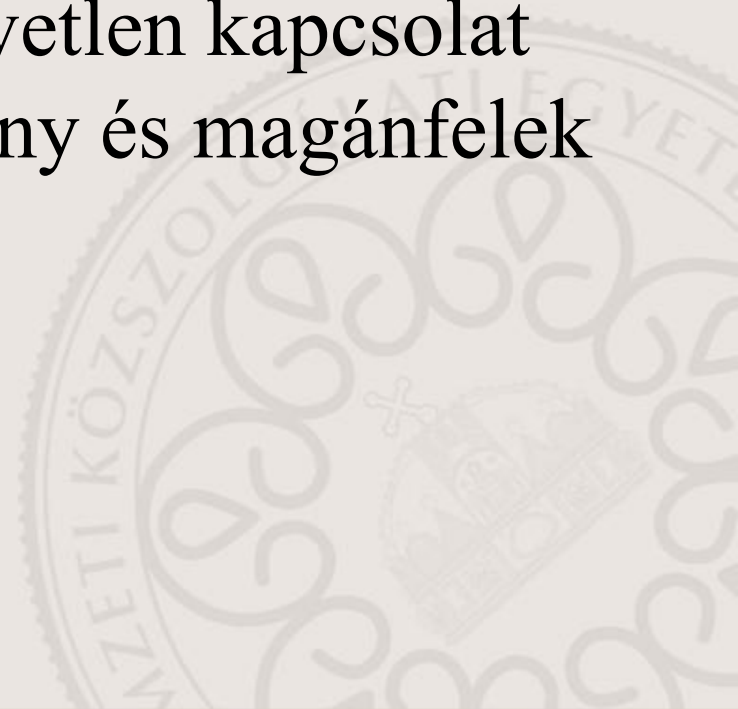

DELIKTUÁLIS FELELŐSSÉG

Általános jellemzők

- Uniós szervek/intézmények (tisztviselők) által magánfeleknek okozott károk megállapítása (deliktuális felelősség kategóriája)
- Oka: egyre több esetben közvetlen kapcsolat jött létre uniós szerv/intézmény és magánfelek között

KÖZSZOLGÁLATI PEREK

Általános jellemzők

- Uniós tisztviselőkkel szembeni peres eljárások általános fóruma
- Korábban külön fórum volt a Közzszolgálati Törvényszék, amely beolvadt Törvényszékbe
- Részletes szabályok '68 Közzszolgálati Statútum

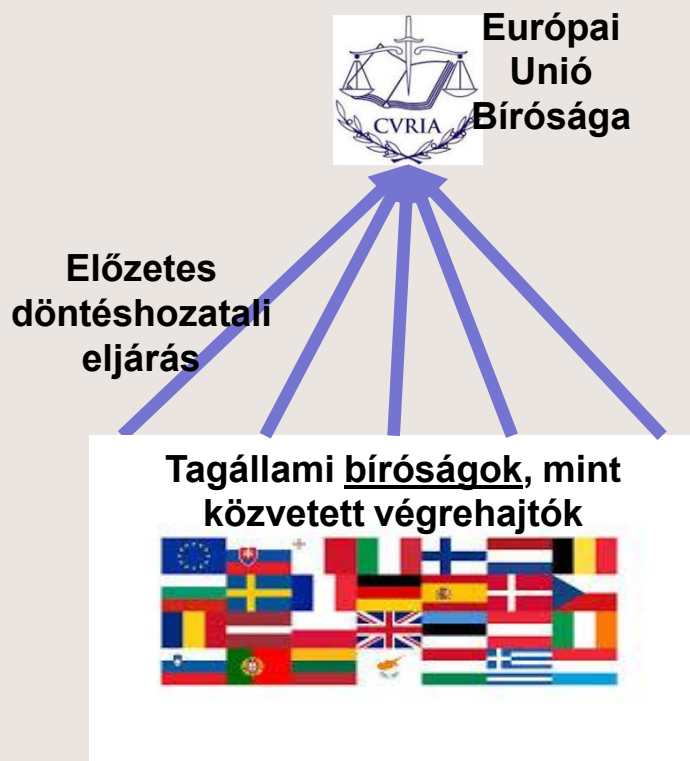

ELŐZETES DÖNTÉSHOZATALI ELJÁRÁS

Uniós bírósági szervezetrendszer

Bírói jogalkalmazás

- **közvetett** végrehajtás túlsúlya miatt máig uniós normák végrehajtója **a tagállami bíróság**
- **tagállami bíró**, mint az uniós jog bírója jár el
- **Előzetes döntéshozatalnak kiemelkedő szerepe**, hogy biztosítsa az uniós normák egységes értelmezését
  1. **Előzetes?**
  2. **miért és mennyiben döntéshozatal?**

Előzetes Döntéshozatali eljárás I.

- **Cél:**
  - uniós jogi norma értelmezése (esetjogilag kibővített értelmezés)
  - másodlagos jogforrások érvényességének vizsgálata
- **Előterjesztésre jogosultak:** tagállami bíróság (esetjogilag kibővített értelmezés)
  - Jogszabály által alapított,
  - Állandó,
  - Független,
  - Felekre nézve kötelező döntési hatáskörű,
  - Jogvítás eljárásban,
  - Jog alapján dönt,
  - Igazságszolgáltatási tevékenységet végez

Előzetes Döntéshozatali eljárás

II.

- **Szükségesség (CILFIT-doktrína – C-283/81)**
  - Relevancia hiánya (nincs uniós jogi vonatkozása ügynek)
  - acte claire (uniós jog értelmezése egyértelmű)
  - acte éclairé (adott kérdésre vonatkozó bírói esetjog megléte)
- **Előterjesztési jogosultság vs. kötelezettség**
  - fórumrendszer mely szintje terjesztené elő? (végső fórum kötelezettsége)
  - Érvénytelenségi kérdések
- **Hatásköri korlátok**
  - Nem irányulhat belső jog értelmezésére
  - Nem irányulhat EU jog/belső jog összeegyeztethetőségére
  - Ügy szempontjából nem lehet hipotetikus/irreleváns

Hatósági jogalkalmazás és az uniós jog

Közvetlen-közvetett végrehajtás viszonyának korszakai

Korszak	Kezdeti integráció (’60-’70-es évek)	A deficitek korszaka (1980-2008):	A válság utáni időszak (2008-):
Uniós normák végrehajtásának szervezeti keretei	közvetett végrehajtás abszolút túlsúlya , de Bizottság versenyhatósági szerepköre adott	közvetlen végrehajtás megjelenése + közösségi hatáskörök bővülése (DE: szubszidiaritás) + végrehajtási deficit	közvetlen végrehajtás további erősödése (<i>EU ügynökségek szerepe egyre inkább felértékelődik</i>)
Uniós normák végrehajtásának eljárési keretei	rendelet-irányelv-határozat hármásával kapcsolatos bírósági esetjog kialakulása, amely gazdasági, piacszabályozási kötődésű	tagállamok eljárési autonómiája (DE: hatékony és egyenértékű jogvédelem közvetett végrehajtásban)	kezdeményezések eljárásjogi kodifikációra

Végrehajtás fő felelősei és a kötelezettségsszegési eljárás

**Eljárás kezdeményezése:
Bizottság/ügynökség/panasz**

**Informális bilaterális
tárgyalások**

**Per előtti
formális
egyeztetés**

**EUB előtti
per**

**Bizottság, mint
uniós hatóság, de
csak bizonyos
szakpolitikai
területeken**

**néhol EU
ügynökségek eltérő
hatáskörökkel**

**tagállami
hatóságok, mint
végrehajtás fő
letéteményesei**

Uniói ügynökségek dilemmája

- Többféle jellemzőkkel bíró szervet magában foglaló **szakirodalmi** kategória – „**szerződésidegen**” jogi helyzet

EURATOM- ügynökségek

- **behatárolt szektorban** tevékenykedik
- a **szükséges infrastruktúra** biztosítása,
- a **biztonságos és megfelelő atomenergia** felhasználásáról gondoskodnak

végrehajtási ügynökségek

- Bizottság határozata hozta létre **határozott időre, önálló jogi személyiség nélkül**
- **uniós programok végrehajtására**
- ügynökségek alapszabályának jogi alapja: **58/2003/EK rendelet**

decentralizált ügynökségek

- szakpolitikai **speciális szaktudásuk** révén segítik az uniós **intézményeket + tagállamokat**
- egyre kiterjedtebb **piacfelügyeleti és piac-szabályozási hatásköröket**

Szerződésidegen jogi helyzet

Ügynökségek felállítása egyre nagyobb számban (*agencification*)

DE:

máig „**szerződésidegen**” szervek - elsődleges jogi alapokkal **nem rendelkeznek**

+

EuB esetjog szerint a feltételekhez kötött **hatáskör-átruházás** máig **érvényes** („szerződésidegenség miatt”)

KÉRDÉS:

hatékonyság vs.

hiányzó elsődleges jogi alapok?

DILEMMA:

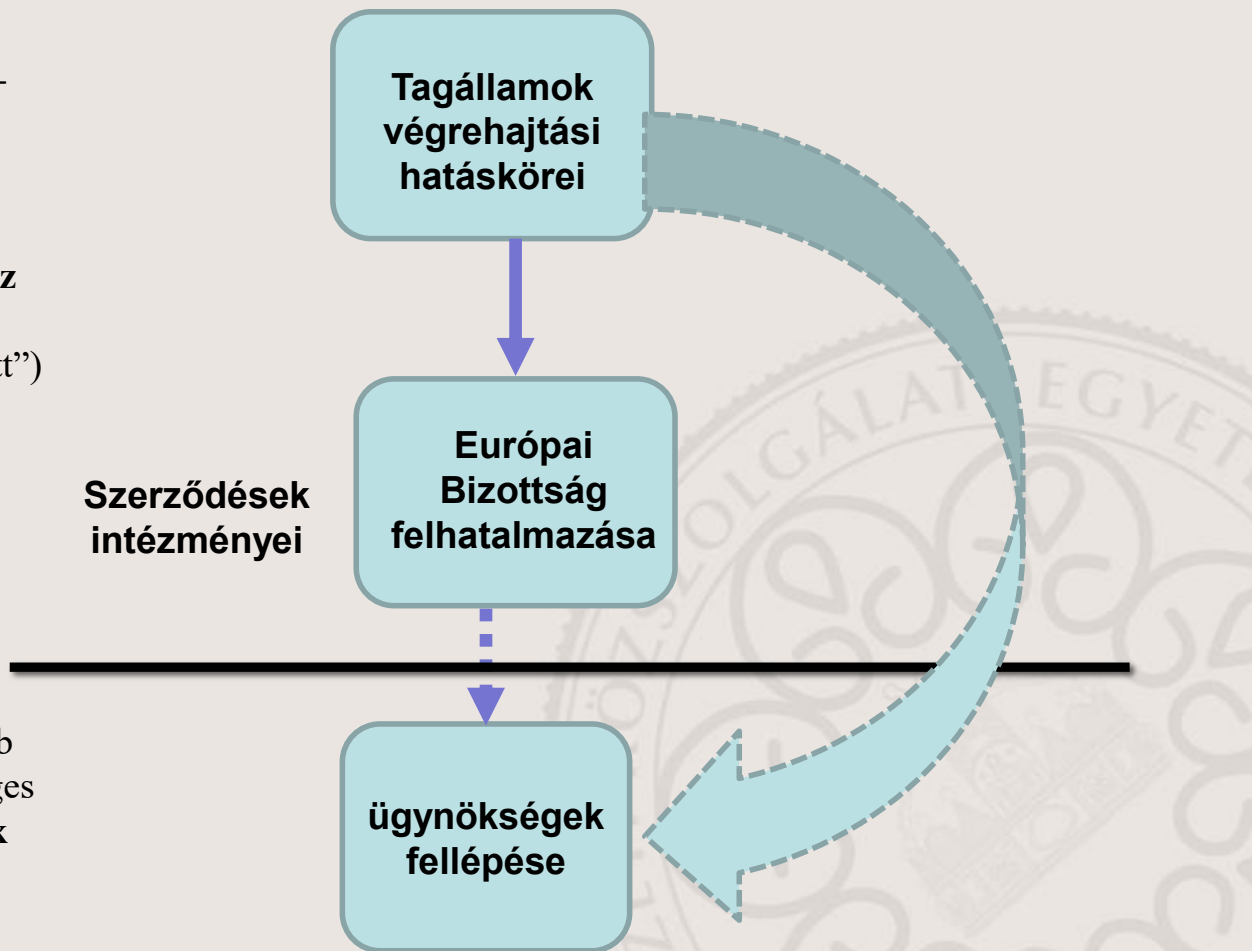
politikai akarat hiányzik legalább decentralizált ügynökségek elsődleges jogi elismeréséhez, így **különutak**

Szerződések
intézményei

Tagállamok
végrehajtási
hatáskörei

Európai
Bizottság
felhatalmazása

ügynökségek
fellépése

Uniós hatósági jogalkalmazás

- **közvetett** végrehajtás túlsúlya miatt máig uniós normák végrehajtója a **tagállami hatóság**
- **tagállami hatóság**, mint az uniós jog végrehajtójáról
- **Előzetes döntéshozatalnak kiemelkedő nem létezik**
- Bizonyos területeken **van** **ügynökség**, bizonyos területeken nincs, **Bizottság szerepe is változó jelentőségű** szakpolitikai ágazatokban

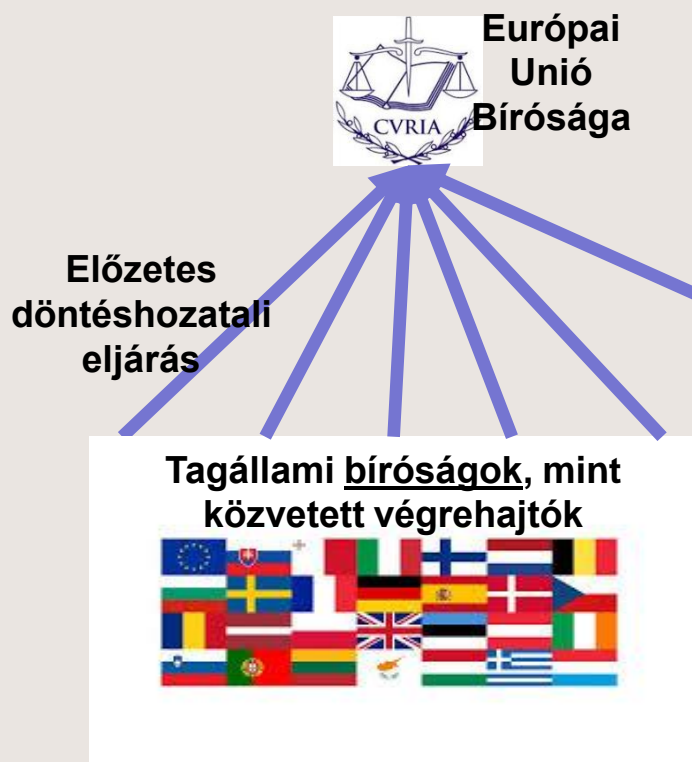
Hatósági jogalkalmazás

Egységes uniós értelmezés?

Bírói jogalkalmazás

Hatósági jogalkalmazás

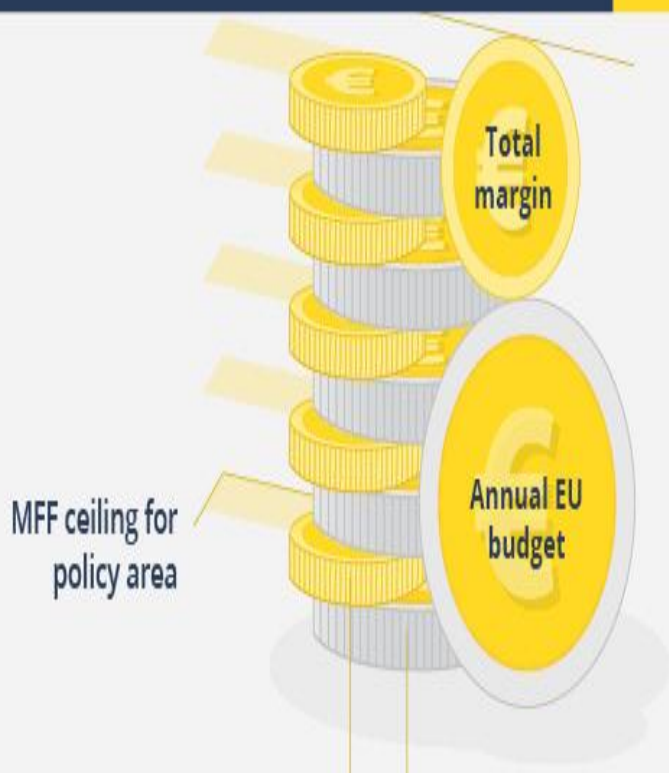

Pénzügyi, pénzügyi ellenőrzési és monetáris funkció

Többéves pénzügyi tervezési keret

Multiannual financial framework

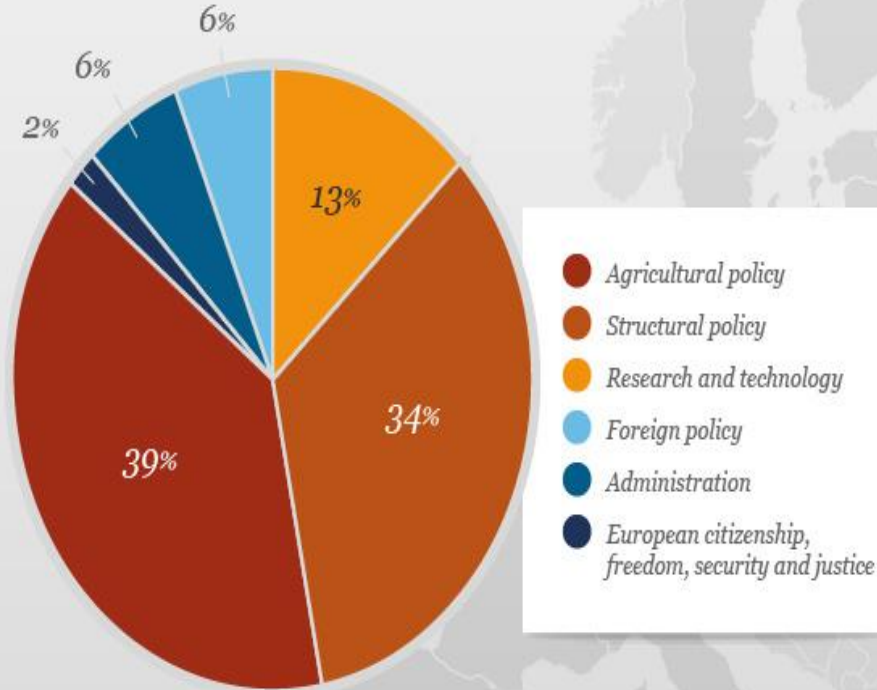
EU források:

1. vámunióként vámok (12%)
2. tagállami áfa bevételek adott része (13%)
3. GNI alapú források (68%)
4. egyéb bevételek (6%)

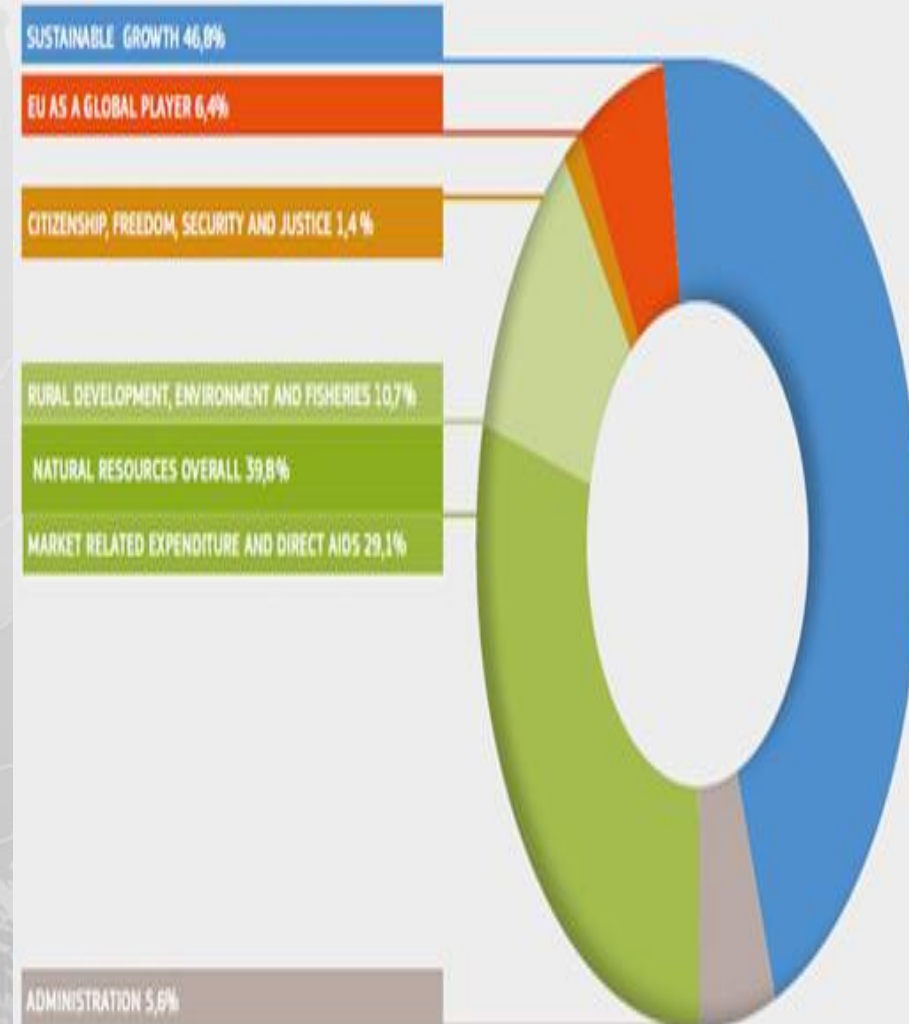

Többéves pénzügyi tervezési keret

Multiannual financial framework 2014-2020 – distribution

Budget 2013 (€150,9 billion)

Own Resources Group

Group

CAP

Friends of Better spending

Finland, Denmark

Austria

France

Spain

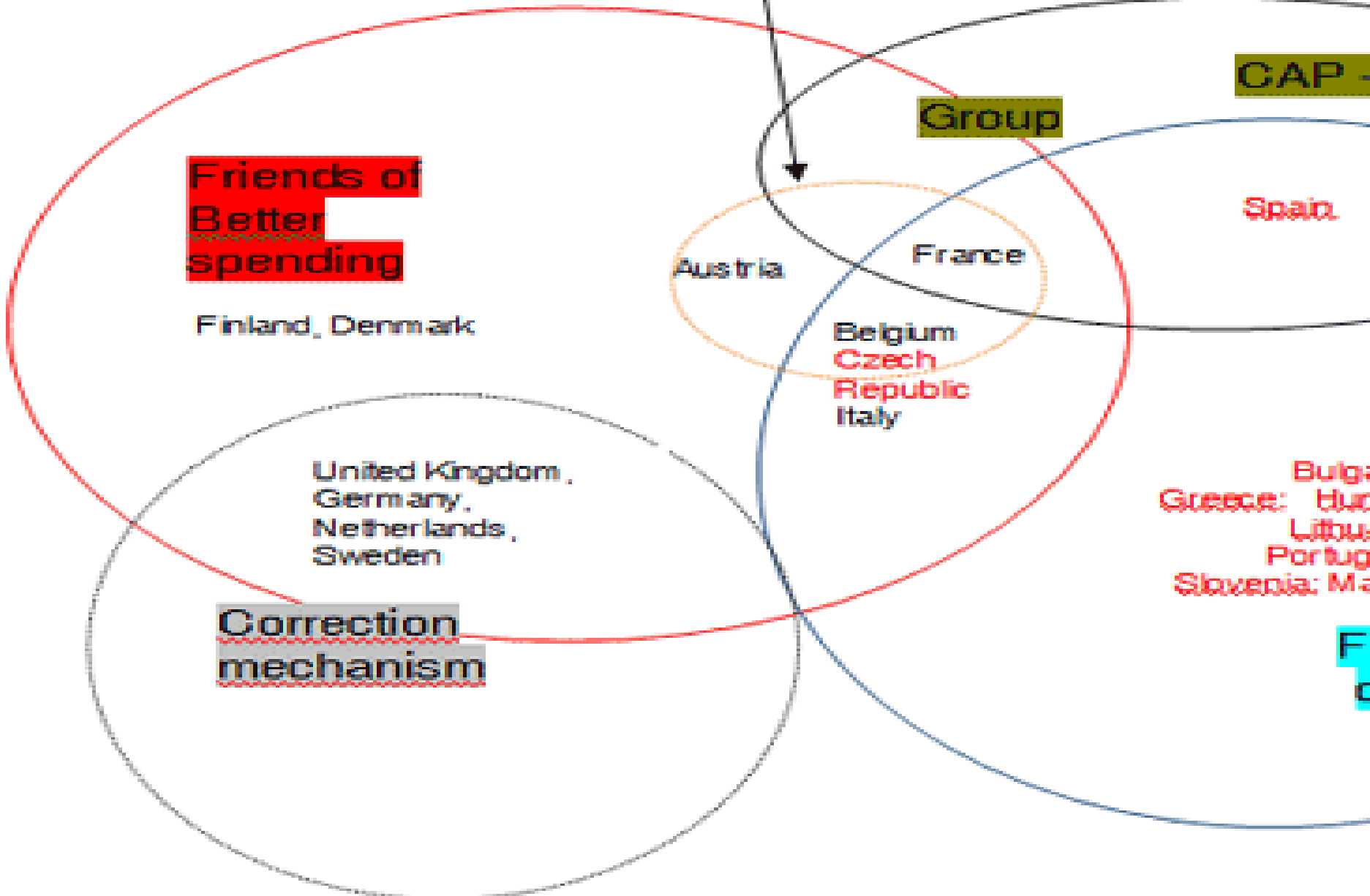
Belgium
Czech Republic
Italy

United Kingdom,
Germany,
Netherlands,
Sweden

Bulgaria
Greece: Hungary
Lithuania
Portugal
Slovenia: Malta

Correction mechanism

F
C

Európai Számvevőszék

- Szervezeti felépítés

- **Pénzügyi ellenőrzése**, ahol **uniós költségvetési források** felhasználása történik
- *Tagjai:*
  - „egy tagállam-egy delegált” elve + maguk közül választott **elnöke**
- *Működés szervezése:*
  - saját elnökkel rendelkező **öt kamara** (ezekhez vannak hozzárendelve a számvevőszéki tagok és az ellenőrök és kabineteken keresztül megy koordináció)
  - **Főtitkárság**
  - **belső bizottságok** (Ellenőrzés-minőségi Bizottság, igazgatási bizottság)

Európai Számvevőszék

Feladat- és hatáskörök

- Megvizsgálja az Unió **összes bevételre és kiadásra vonatkozó elszámolását** (jogszerűségi, célszerűségi, eredményességi ellenőrzés is)
- Alapja a **nyilvántartások, és szükség esetén a helyszíni ellenőrzés** - az Unió intézményei/szervei + tagállami szint is
- Pénzügyi év lezárását követően **éves jelentést** készít (megküldés egyén intézményeknek + közzé kell tenni az Európai Unió Hivatalos Lapjában)
- **Meghatározott kérdésekre vonatkozó megállapításait** — elsősorban külön jelentés formájában — **bármikor előterjesztheti**, és a többi uniós intézmény bármelyikének kérésére **véleményt** adhat
- **Segíti** az EP-t + Tanácsot a **költségvetés végrehajtásával** kapcsolatos **ellenőrzési feladataik gyakorlása** során

Ellenőrzési módszertan

Ellenőrzés három módszertana

Pénzügyi ellenőrzés

- pénzügyi kimutatások teljesek és pontosak

Szabályszerűségi ellenőrzés

- Európai Unió bevételi és kiadási tranzakcióit vizsgálja a kiszámítás és a szabályozási keret követelményeinek való megfelelés szempontjából

Teljesítmény-ellenőrzés ellenőrzés

- véletlenszerűen kiválasztott tranzakciók mintájának tesztelése és a felügyeleti és kontrollrendszerek vizsgálata alapján állapítja meg a Számvevőszék, hogy a bevételeket és kifizetéseket megfelelően számították-e ki, valamint azok megfelelnek-e a vonatkozó jogi és szabályozási kereteknek

Ellenőrzés lépései

- a) **Többéves és éves programozás:** az ellenőrzési prioritások meghatározása kockázatelemzés és szakpolitikai elemzés, valamint a Számvevőszék stratégiai irányvonala alapján.
- b) **Előzetes tanulmány:** az ellenőrzési feladatjavaslat megvalósíthatóságának és valószínűsíthető hatásának értékelése.
- c) **Ellenőrzési feladatterv:** az ellenőrzés lépéseinek részletes meghatározása a folyamat eredményessége és hatékonysága érdekében.
- d) **Helyszíni ellenőrzés:** közvetlen ellenőrzési bizonyítékok beszerzése a helyszínen az uniós intézményeknél, ügynökségeknél, decentralizált szervezeteknél, tagállami közigazgatási szerveknél és az uniós források egyéb címzettjeinél.

Ellenőrzés lépései

- a) **Egyeztetés az ellenőrzött szervezettel:** a tények ellenőrzése az ellenőrzött szervezettel együtt és a megállapítások minőségének megerősítése.
- f) **Ellenőrzési jelentés közzététele:** az ellenőrzés megállapításainak, következtetéseinek és javaslatainak bemutatása, az ellenőrzött szervezet válaszaival együtt.
- g) **Hasznosulásvizsgálat:** két vagy három év után ellenőrizzük, hogy az ajánlások milyen mértékben valósultak meg.

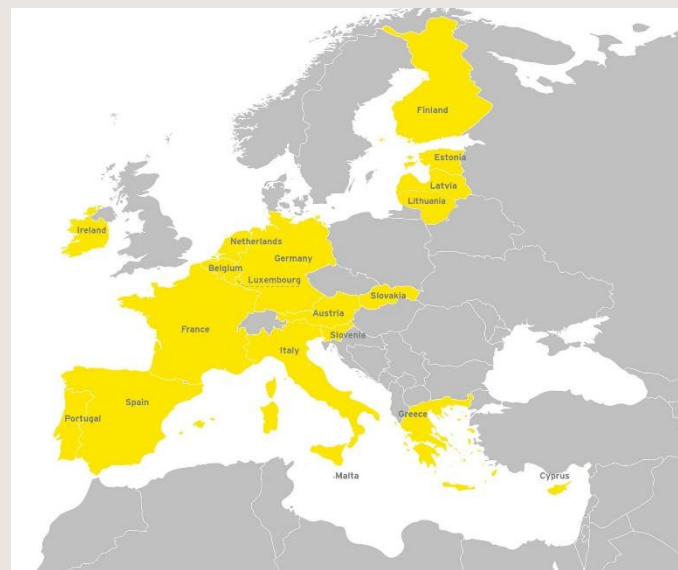
Euro mint közös pénznem

**Lehetséges a négy
szabadság
megvalósítása
közös pénznem
nélkül?**

**Monetáris és
pénzügyi felügyeleti
feladat és
hatáskörök
elkülöníthetősége?**

A eurózóna

KBER és az EKB

- **Maastrichti Szerződésben** döntöttek létrehozásáról – EKB és KBER 1998-tól működtek, jó 10 év volt euró „pénzforgalmi” bevezetése (2002)
- KBER: EKB és összes tagállam jegybanki vezetője
- DE: Unió monetáris politikájának alakítása: EKB és azon jegybankok, amelyek pénzneme euró

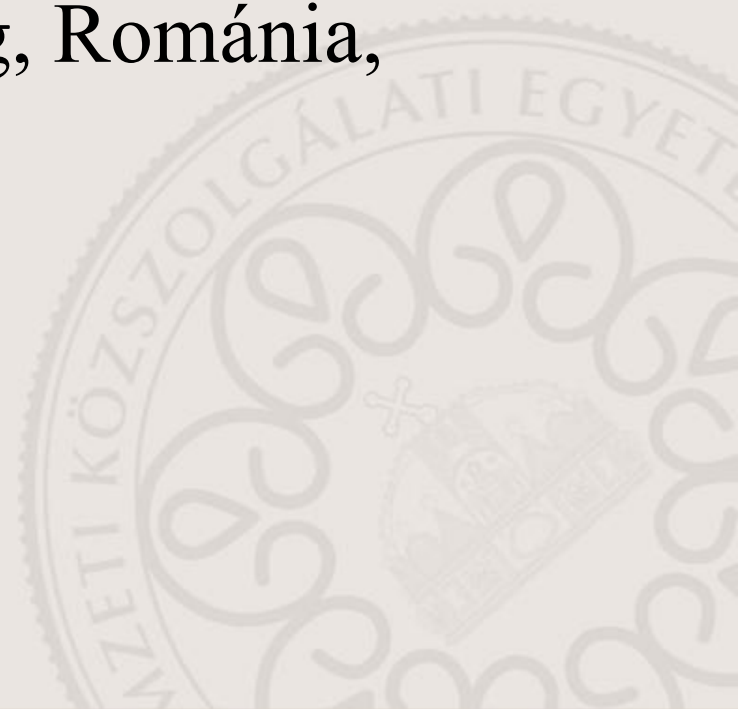

Eurózónában való tagság

- 19 zónatag
- Dánia és Egyesült Királyság opt-out lehetőség
- Bulgária, Cseh Köztársaság, Horvátország, Lengyelország, Magyarország, Románia, Svédország nem zónatagok

Konvergencia-kritériumok

- 1) egy tagállam fenntartható árstabilitással és a vizsgálatot megelőző egy éves időszakon keresztül az árstabilitást illetően legjobb eredményt felmutató legfeljebb három tagállam **átlagos inflációs rátáját legfeljebb másfél százalékponttal meghaladó inflációs rátával** rendelkezik
- 2) költségvetési hiánynak a **GDP-hez viszonyított aránya nem lépi túl a 3 %-ot, az államadósságnak a GDP-hez viszonyított aránya a GDP 60 %-át**
- 3) **normál ingadozási sávok** betartását legalább két évig kell tartani anélkül, hogy egy másik tagállam valutájával szemben leértékelésre kerülne sor
- 4) egy tagállam a vizsgálatot megelőző egy éves időszakon keresztül az árstabilitást illetően legjobb eredményt felmutató, legfeljebb három tagállam átlagos, normális, **hosszú távú kamatát legfeljebb két százalékponttal meghaladó kamattal** rendelkezhet

KBER és az EKB

• Szervezeti felépítés

- *KBER tagjai*: **KBER** része az **EKB** és a **tagállamok jegybankjai**
- *Működés szervezése*:
- **Kormányzótanács**
  - Igazgatóságának tagjaiból + eurózóna tagállamainak jegybankelnökei
  - **Legfőbb döntéshozó szerv**
- **Igazgatóság**
  - EKB elnök, az alelnök, négy további tag (tagállami állampolgár, elismert jegybanki szakember)
  - Fő **operatív szerv**, előkészíti a Kormányzótanács üléseit és végrehajtja az azokon hozott döntéseket
- **Általános Tanács**
  - EKB elnök, alelnök, tagállami központi bankok elnökei
  - **véleményt nyilvánítani az új tagok felvételéről az euró övezetbe**, és hozzájárulni az Európai Központi Bank konzultatív funkcióinak ellátásához
  - közreműködik az Európai Központi Bank **tanácsadói feladatainak** ellátásában, statisztikai adatok gyűjtésében, az Európai Központi Bank éves jelentéseinek elkészítésében, a nemzeti központi bankok által végzett műveletek könyvvitelének és jelentéstételének egységesítéséhez szükséges szabályok megállapításában
- **Igazgatóságokra és főigazgatóságokra** tagolódó belső szervezeti egységek

KBER és az EKB

Feladat- és hatáskörök

- ÁRSTABILITÁS FENNTARTÁSA és mellette gazdaságpolitikai célok támogatása
- Euróbankjegyek kibocsátásának engedélyezése maga kibocsátás jegybankok és EKB, érmék: tagállami jegybankok
- KBER feladatainak teljesítése érdekében az EKB **rendeleteket** fogadhat el, meghozza a KBER-re ruházott feladatok végrehajtásához szükséges **határozatokat**, valamint **ajánlásokat** tesz és **véleményeket** ad ki
- EKB **pénzbírságot** vagy **kényszerítő bírságot** szabhat ki azokra a vállalkozásokra, amelyek nem tesznek eleget a rendeleteiből és határozataiból fakadó kötelezettségeknek
- Transzparenciakövetelményeknek jelentésekkel tesz eleget és jelentéstételei kötelezettség állnak fenn (EU intézmények és EP irányában)
- Szervezetileg elkülönült apparátus felel az **egységes felügyeleti mechanizmus működtetéséért** (rendszerkockázatot jelentő hitelintézetek uniós szintű, közvetlen felügyeletét végzi el)

Európai Beruházási Bank

Céljai

- Már **Római Szerződéssel létre jött, de nem intézmény**
  - a tőkepiac igénybevételével és saját forrásai felhasználásával az Unió érdekében hozzájáruljon a **belső piac kiegyensúlyozott és egyenletes fejlődéséhez**
- Jelenleg 4 területre irányul:
- a) innováció és készségek,
  - b) a kisebb vállalkozások finanszírozáshoz való hozzáférése,
  - c) éghajlat-politika és
  - d) stratégiai infrastruktúra

Európai Beruházási Bank

• Szervezeti felépítés

- 28 uniós tagállam tulajdonában áll
- *Működés szervezése:*
- **Kormányzótanács**
  - a tagállamok által kijelölt **miniszterek**
  - állapítja meg a **Bank hitelpolitikájára vonatkozó általános irányelveket és felügyeli ezek végrehajtását**
- **Igazgatóság**
  - 28 igazgatóból és 18 helyettesből áll
  - **Operatív döntések:** finanszírozás nyújtása, különösen kölcsönök és garanciák formájában; kölcsönök felvétele; a kölcsönök kamatainak, a jutalékoknak, valamint a további díjaknak a megállapítása
- **Igazgatási Bizottság**
  - elnökből és nyolc alelnökből
  - az elnök felügyelete alatt és az Igazgatótanács ellenőrzése mellett felel a **Bank mindennapi ügyeinek intézéséért**; előkészíti az Igazgatótanács határozatait, és gondoskodik ezeknek a határozatoknak a végrehajtásáról